

Në bazë të nenit 158-g pika 1 të Ligjit për Mbikëqyrjen e Sigurimeve ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 27/02, 79/07, 88/08, 67/10, 44/11, 188/13, 43. /14, 112/14, 153/15, 192/15, 23/16, 83/18, 198/18 dhe "Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr.101/19, 31/20 dhe 173/22), nenit 11 paragrafi (7) dhe nenit 151 paragrafi (1) paragrafi 2 të Ligjit për Parandalimin e Pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 151/22), Këshilli i Ekspertëve të Agjencisë të Mbikëqyrjes të Sigurimeve, në seancën e mbajtur më 10.2023, miratoi

M A N U A L

PËR BËRJEN E VLERËSIMIT TË RREZIKUT TË PASTRIMIT TË PARAVE DHE FINANCIMIT TË TERRORIZMIT PËR SUBJEKTET NËN MBIKËQYRJEN E

AGJENCISË TË MBIKËQYRJES SË SIGURIMEVE

KREU I DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

(1) Ky manual përcakton metodën dhe procedurat për vlerësimin e rrezikut të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit nga shoqëritë e sigurimit, shoqëritë e brokerimit të sigurimeve, shoqëritë e përfaqësimit të sigurimeve, brokerët e sigurimeve dhe agjentët/përfaqësuesit e sigurimeve, kur ushtrojnë aktivitete të sigurimit të jetës me komponent kursimi dhe/ose investimi si dhe sigurime të tjera të lidhura me komponent kursimi dhe/ose investimi, pra ushtrojnë përfaqësim në sigurime ose brokerim në sigurime kur lidhin kontrata për sigurimin e jetës me komponent kursimi ose investimi dhe sigurime të tjera të lidhura me komponent kursimi dhe/ose investimi (në tekstin që vijon: kontrata të sigurimit të jetës), mbi të cilat Agjencia e Mbikëqyrjes të Sigurimeve (në tekstin që vijon: Agjencia) mbikëqyr zbatimin e masave dhe veprimeve të përcaktuara me Ligjin për Parandalimin e Pastrimit të Parave dhe Financimit të Terrorizmit.

(2) Shoqëritë e sigurimeve që kanë licencë për ushtrimin e aktiviteteve të sigurimeve në grupin e sigurimit të jetës dhe shoqëritë e brokerimit të sigurimeve ku përqindja e primit të shkruar bruto për sigurimin e jetës (në tekstin që vijon: PSHB) në totalin e PSHB-së që shoqëria ndërmjetëson është më shumë se 10%, me bilancin e datës 31 dhjetor të vitit të kaluar afarist (në tekstin që vijon: subjektet) janë të detyruara të zbatojnë në mënyrë të pavarur dhe të plotë të gjitha procedurat në përputhje me këtë manual.

(3) Shoqëritë e brokerimit në sigurime që nuk përfshihen në paragrafin (2) të këtij neni, shoqëritë e përfaqësimit në sigurime, si dhe brokerët e sigurimit dhe agjentët e sigurimit, kur ushtrojnë përfaqësim në sigurime apo brokerim në sigurime gjatë lidhjes së kontratave për sigurimin e jetës (në tekstin që vijon: subjekte indirekte), zbatojnë procedurat e këtij manuali në bashkëpunim me subjektet nga paragrafi (2) i këtij neni dhe së bashku zbatojnë vlerësimin e rreziqeve për PP/FT.

(4) Sipas Ligjit për Mbikëqyrjen e Sigurimeve, veprimtaritë e përfaqësimit të sigurimeve mund t'i kryejë edhe një bankë e cila ka marrë leje për ushtrimin e aktiviteteve të përfaqësimit në sigurime nga Banka Popullore. Banka Popullore do të lëshojë licencë për përfaqësim në sigurime vetëm në bazë të pëlqimit paraprak të Agjencisë. Bankat që janë agjente/përfaqësuese në sigurime duhet të respektojnë LPPFT-në dhe rregulloren e plotë të BPRM-së në lidhje me PPPFT-në.

(5) Objektivat bazë të këtij manuali janë:

- të kontribuojë në konceptin unik të qasjes së bazuar në rrezik, në nivel subjekti;
- të ndihmojë secilin subjekt/entitet indirekt veçmas në përcaktimin e profilit të rrezikut në nivel subjekti me qëllim marrjen e masave dhe veprimeve në proporcion me natyrën, madhësinë dhe kompleksitetin e aktiviteteve që kryen;
- të ndihmojë çdo subjekt/entitet indirekt që të orientojë burimet dhe aktivitetet e subjektit/entitetit indirekt në fushën e parandalimit të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit (në tekstin që vijon: PP/FT") sipas kërcënimeve, dobësive dhe konkluzioneve të përcaktuara nga Vlerësimi Kombëtar i Rrezikut të PP/FT-së, me qëllim mbështetjen e zbatimit të Strategjisë Kombëtare për të luftuar PP/FT-në.

(6) Shprehjet e veçanta të përdorura në këtë udhëzim kanë kuptimin e mëposhtëm:

1. "Vlerësimi i rrezikut" është një proces ku subjekti/entiteti indirekt, nëpërmjet përdorimit të faktorëve të rrezikut, përcakton nivelin e qenësishëm të rrezikut në nivel subjekti. Është një qasje me të cilën autoritetet kompetente dhe subjektet/entitetet indirekte identifikojnë, vlerësojnë dhe kuptojnë rreziqet e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit ndaj të cilave subjektet dhe entitetet indirekte janë të ekspozuara dhe marrin masa për të parandaluar PP/FT-në që janë proporcionale me ato rreziqe;
2. "Vlerësimi kombëtar i rrezikut" është një proces gjithëpërfshirës i identifikimit dhe analizës së rreziqeve të PP/FT-së dhe financimit të përhapjes së armëve të shkatërrimit në masë (financimi i përhapjes) dhe rreziqeve të tjera përkatëse në një vend të caktuar, me qëllim të zhvillimit të masave të duhura parandaluese të PP/FT-së dhe alokimin efikas të burimeve në dispozicion për të kontrolluar, zvogëluar ose eliminuar rreziqet e përcaktuara dhe për të përmirësuar sistemin për parandalimin e PP/FT-së;
3. "Faktorët e rrezikut" janë faktorë që, të vetëm ose të kombinuar, mund të rrisin ose ulin rrezikun e PP/FT-së, të shkaktuar nga një marrëdhënie e caktuar biznesi individuale ose transaksion i rastit. Bazuar në faktorët, një vlerësim i rrezikut PP/FT mund të kryhet në nivel entiteti, si llojet e klientëve, produktet/shërbimet/transaksionet e sigurimit, kanalet e shpërndarjes dhe zonat gjeografike;
4. "Kërcënimet në kontekstin e PP/FT-së" janë burime të rrezikut të qenësishëm sipas faktorit të veçantë të rrezikut në nivel subjekti;
5. "Cenueshmëri në kontekstin e PP/FT-së" nënkupton cilësinë e akteve të brendshme (politikave dhe procedurave), aktiviteteve të personit/departamentit të autorizuar dhe

sistemit të kontrollit të brendshëm në nivel subjekti me qëllim parandalimin ose reduktimin e kërcënimeve nga PP/FT-ja;

6. "Rreziku i pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit" është rreziku që subjekti/entiteti indirekt të keqpërdoret për PP/FT ose që një marrëdhënie e caktuar biznesi, transaksion ose produkt të përdoret drejtpërdrejt ose indirekt për PP/FT-në;
7. "Masa për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit" janë masat dhe veprimet e parashikuara në LPPFFT;
8. "Rreziku i natyrshëm i PP/FT-së" nënkupton nivelin fillestar të rrezikut, që rrjedh dhe lidhet me llojin e klientit dhe vendin e tij të origjinës, natyrën e marrëdhënies së biznesit që do të krijohet dhe produktet ose shërbimet e sigurimit dhe kanalet e shpërndarjes, pa duke marrë parasysh çdo mekanizëm kontrolli të vendosur në subjekt/entitet indirekt që synon të reduktojë probabilitetin e shfaqjes dhe ndikimin e rrezikut;
9. "Rreziku agregat i PP/FT-së" nënkupton rrezikun e PP/FT-së pasi subjekti/entiteti indirekt ka aplikuar një sistem të përshtatshëm kontrolli të brendshëm që synon të reduktojë probabilitetin dhe ndikimin e nivelit të rrezikut të qenësishëm të PP/FT-së;
10. "Departamenti për parandalimin e PP/FT-së" nënkupton njësinë organizative që kërkohet të krijojë subjekti/entiteti indirekt, në përputhje me Aktin LPPFFT;
11. "Person i autorizuar" nënkupton personin ose drejtuesin e Departamentit për parandalimin e PP/FT, pra një person i punësuar nga subjekti/entiteti indirekt dhe i emëruar nga organi drejtues i subjektit/entitetit indirekt, i cili kujdeset për zbatimin e masave dhe veprimet për parandalimin e PP/FT-së;
12. "Rreziku gjeografik" nënkupton rrezikun që rrjedh nga vendi ose territori ku ndodhet selia e klientit, vendbanimi i tij ose vendbanimi i pronarit të tij të vërtetë, pra vendi në të cilin personi me të cilin ndodhet klienti ose pronari i tij real, që kryen transaksionin;
13. "Ofshor qendër financiare" është vendi ose territori që ofron shërbime financiare për jorezidentët në një shkallë që është në disproporcion me madhësinë dhe fuqinë financiare të ekonomisë kombëtare. Për ta bërë këtë, subjekti duhet të marrë parasysh të paktën listat e qendrave financiare offshore të FMN-së dhe OECD-së;
14. "Transaksion" në biznesin e sigurimeve nënkupton pagesën e primit dhe pagesën e shumës së sigurimit në rast të përjetimit ose pagesës për një ngjarje të dëmshme, paradhënie/hua ose shlyerje të policës së sigurimit të jetës;
15. "Transaksione të rastësishme" janë transaksionet që kryhen jashtë marrëdhënies së biznesit;
16. "Transaksion i pazakontë" nënkupton një transaksion ose aktivitet që nuk është në përputhje me transaksionet, funksionimin ose profilin profesional dhe/ose profilin ekonomik të personit të interesuar ose pronarit përfitues, ose që nuk ka motiv të dukshëm ekonomik, biznesor ose personal.
17. "Klient" është personi fizik ose juridik që ka lidhur një kontratë për sigurimin e jetës me një komponent kursimi dhe/ose investimi dhe sigurime të tjera të lidhura me një komponent kursimi dhe/ose investimi (i siguruar, kontraktor, përfitues i sigurimit).

(7)Për gjithçka që nuk përcaktohet nga ky udhëzim/manual, kuptimi i termave të përcaktuara nga LPPFFT zbatohet në përputhje me rrethanat.

(8) Subjekti/entiteti indirekt është i detyruar të zbatojë qasjen e bazuar në risk në vlerësimin e rrezikut të PP/FT në nivel subjekti/entiteti indirekt.

(9) Subjekti/entiteti indirekt i përfshin rezultatet e vlerësimit të rrezikut të kryer në politikat, procedurat dhe aktet e tjera të brendshme.

(10) Gjatë bërjes së vlerësimit të rrezikut, subjekti/subjekti indirekt ndërmerr aktivitetet e mëposhtme:

- dokumenton vlerësimin e tij të rrezikut;
- merr parasysh të gjithë faktorët e rrezikut përpara se të përcaktojë nivelin e rrezikut dhe llojet e masave që duhet të zbatohen për të zvogëluar rrezikun e përcaktuar;
- përditëson vlerësimin e rrezikut të paktën një herë në vit;
- vendos mekanizma për ruajtjen adekuate të të dhënave dhe
- jep një shpjegim të vlerësimit të riskut të kryer me kërkesë të autoriteteve apo organeve të subjektit.

KREU II

MENAXHIMI I RREZIKUT TË PASTRIMIT TË PARAVE DHE FINANCIMIT TË TERORIZMIT

Neni 2

- (1) Управувањето со ризикот од ПП/ФТ е дел од целокупниот систем за управување со ризиците во согласност со барањата од Законот за супервизија на осигурување (во понатамошен текст: ЗСО) и ЗСППФТ.
- (2) Menaxhimi i rrezikut të PP/FT-së është pjesë e sistemit të përgjithshëm të menaxhimit të rrezikut në përputhje me kërkesat e Ligjit për Mbikëqyrjen e Sigurimeve (në tekstin që vijon : LMS) dhe LPPPFT-së.
- (3) Për të menaxhuar si duhet rrezikun e PP/FT-së, subjektet/entitetet indirekte janë të detyruar:
 - të përgatisin, miratojnë dhe zbatojnë një politikë ose program për reduktimin dhe menaxhimin efektiv të rrezikut të identifikuar të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit (në tekstin që vijon: Programi për parandalimin e PP/FT-së) dhe
 - të krijojnë një strukturë të përshtatshme organizative për menaxhimin e rrezikut të PP/FT-së.

Programi për parandalimin e PP/FT-së

Neni 3

- (1) Programi për parandalimin e PP/FT-së përcakton rregullat dhe procedurat për zbatimin e masave dhe veprimeve për parandalimin e PP/FT-së, të cilat përfshijnë këto aktivitete:
 - qëllimet, shtrirjen dhe mënyrën e funksionimit të sistemit për PPPFT të subjektit/entitetit indirekt;
 - strukturën organizative të subjektit/entitetit indirekt, pozitën e personit të autorizuar dhe zëvendësit të tij në strukturën organizative;

- të dhënat për personin e autorizuar dhe zëvendësin e tij;
- kompetencat dhe përgjegjësitë e personit të autorizuar dhe zëvendësit të tij;
- kompetencat dhe përgjegjësitë e të gjithë punonjësve të subjektit/entitetit indirekt që marrin pjesë në zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe të akteve nënligjore të miratuara në bazë të tij;
- konkluzionet nga vlerësimi i kryer i rrezikut dhe metoda e menaxhimit të rrezikut nga PP/FT-ja;
- masat e analizës së klientit dhe transaksioneve të tij gjatë vendosjes dhe monitorimit të marrëdhënieve afariste me atë klient;
- përcaktimin e klientëve që janë të pranueshëm nga subjektet/entiteti indirekt;
- mënyrën e njohjes së transaksioneve të pazakonta në të cilat ekziston dyshimi për PP/FT;
- mënyrën e krijimit të një mekanizmi të brendshëm për raportim në kohë dhe adekuat,
- mënyrën e ruajtjes së të dhënave dhe dokumenteve;
- mënyrën e paraqitjes së raporteve në Drejtori;
- një plan për trajnim të përhershëm të punonjësve në subjektet për realizimin e të paktën dy trajnimeve gjatë vitit në fushën e parandalimit të PP/FT-së.
- plan të subjektit për trajnim të vazhdueshëm të subjekteve indirekte - personave fizikë dhe personit përgjegjës për PPPFT në subjektet indirekte - personat juridikë nga fusha e PPPFT, i cili siguron realizimin e të paktën dy trajnimeve gjatë vitit;
- procedurën dhe planin për kryerjen e kontrollit të brendshëm të zbatimit të masave dhe veprimeve për PPPFT adekuate me madhësinë dhe llojin e subjektit/entitetit indirekt;
- procedurat e shqyrtimit/skriningut gjatë punësimit edhe për punonjësit për të siguruar standarde të larta për PPPFT-në;
- për subjektet/entitetet indirekte që kanë detyrimin të krijojnë një departament të veçantë në përputhje me LPPPFT, programi duhet të përmbajë gjithashtu elemente për një funksion të pavarur auditimi për testimin e të gjithë sistemit të brendshëm për PPPFT-në, në varësi të madhësisë dhe natyrës së veprimtarisë së subjektit;
- identifikimin e detyrueshëm të pronarit të ligjshëm të klientit dhe verifikimin e identitetit të tij në varësi të nivelit të rrezikut;
- përcaktimin e kategorisë së rrezikut, në përputhje me kriteret dhe elementet për analizën e riskut nga kreu III i këtij udhëzimi;
- identifikimin dhe verifikimin e identitetit të klientit që është bartës i funksionit publik (BFP) dhe
- identifikimin dhe verifikimin e personit juridik të klientit në strukturën e pronësisë së të cilit figuron një bartës i funksionit publik (BFP).

(2) Subjekti është i obliguar për secilën nga veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni të përcaktojë të dhëna dhe/ose dokumentacion që do të mundësojë zbatimin e masave për parandalimin e PP/FT në raport me rrezikun e PP/FT ndaj të cilit subjekti është i ekspozuar.

(3) Subjekti indirekt është i obliguar që në Programin për parandalimin e PP/FF t'i përfshijë ato elemente nga paragrafi (1) i këtij neni që i përgjigjen obligimeve të tij të përcaktuara në nenin 23 të këtij manuali.

- (4) Rregullat apo procedurat për veprimtarinë nga paragrafi (1) i këtij neni mund të përgatiten si dokumente të veçanta (akte të brendshme).

Struktura organizative

Neni 4

(1) Struktura përkatëse organizative për menaxhimin e rrezikut nga PP/FT nënkupton:

- përgjegjësitë e përcaktuara të subjektit/entitetit indirekt;
- përgjegjësitë e përcaktuara të personit të autorizuar, përkatësisht të Departamentit për parandalimin e PP/FT-së;
- përcaktimin e përgjegjësive të të gjithë punonjësve në njësi dhe
- bashkëpunimin dhe shkëmbimin e informacionit ndërmjet personit të autorizuar, përkatësisht Departamentit për parandalimin e PP/FT-së dhe punonjësve të subjektit në menaxhimin e rrezikut të PP/FT-së.

(2) Nga pikëpamja e menaxhimit të rrezikut të PP/FT-së dhe në përputhje me LMS-së, autoriteti mbikëqyrës i subjektit/entitetit indirekt kryen të paktën këto aktivitete:

- miraton një program për parandalimin e PP/FT-së, monitoron zbatimin e tij, vlerëson përshtatshmërinë, përputhshmërinë dhe efikasitetin e tij, shqyrton raportet mbi rrezikun e PP/FT-së ndaj të cilit subjekti/entiteti indirekt është i ekspozuar dhe, nëse është e nevojshme, përforcon masat për PPPFT-së të ndërmarra nga subjekti/entiteti indirekt, në subjektet/entitetet indirekte që kanë detyrimin të krijojnë një departament të veçantë në përputhje me LPPPFT-në, kujdeset që të ketë një funksion të pavarur auditimi për testimin e të gjithë sistemit të brendshëm për PPPFT-në, me dinamikë dhe mbulim në varësi të madhësisë dhe natyrës së veprimtarisë së subjektit/entitetit indirekt.

(3) Nga aspekti i menaxhimit të rrezikut të PP/FT, organi drejtues i njësisë ekonomike kryen të paktën aktivitetet e mëposhtme:

- vendos procesin për menaxhimin e rrezikut të PP/FT-së
- kryen kontroll mbi rreziqet e operacioneve në fushën e parandalimit të PP/FT-së dhe merr masat e duhura për menaxhimin e këtyre rreziqeve;
- kryen procedura skringu gjatë punësimit për të siguruar standarde të larta për parandalimin e PP/FT-së;
- vlerëson procesin e vendosur për menaxhimin e rrezikut të PP/FT-së;
- menaxhon dhe monitoron procedurat për menaxhimin e rrezikut të PP/FT-së;
- vendos një sistem të përshtatshëm raportimi;
- ofron burime adekuate teknike dhe njerëzore për Departamentin për parandalimin e PP/FT;
- analizon raportet e dorëzuara nga Departamenti i Parandalimit të PP/FT-së (personi i autorizuar) së paku një herë në vit dhe propozon masa dhe veprime për mbrojtjen nga rreziku i PP/FT-së;
- vendos një sistem të kontrollit të brendshëm në të gjitha pjesët e operimit dhe

- monitoron efikasitetin e funksionimit të sistemit të kontrollit të brendshëm në menaxhimin e rrezikut të PP/FT-së.

(4) Personi i autorizuar është përgjegjës për punën e tij dhe për punën e Departamentit Kundër Pastrimit të Parave dhe Financimit të Terrorizmit (nëse është formuar) tek autoriteti menaxhues i njësisë/entitetit indirekt dhe duhet të jetë në gjendje të raportojë për dobësitë, mangësitë ose rreziqet e rëndësishme tek autoriteti mbikëqyrës, të cilin e identifikoi gjatë kryerjes së punës së tij.

(5) Organi drejtues i subjektit/entitetit indirekt është i obliguar që të sigurojë pavarësinë e plotë dhe funksionimin normal të personit/punonjësve të autorizuar në Departament, përmes:

- sigurimin e burimeve të mjaftueshme njerëzore dhe materiale për kryerjen e pavarur, objektive dhe efikase të detyrave të punës;
- ndarja e aktiviteteve për parandalimin e PP/FT-së nga aktivitetet e tjera të subjektit/entitetit indirekt që nuk kanë të bëjnë me aktivitetet për parandalimin e PP/FT-së dhe kontrollin e pajtueshmërisë së operacioneve me rregulloret që rregullojnë parandalimin e PP/FT-së ;
- të drejtën për akses të papenguar në bazat e të dhënave elektronike dhe akses të papenguar dhe në kohë në të gjitha informacionet dhe punonjësit e nevojshëm për zbatimin efikas të detyrave të punës;
- vendosja e një metode për shpërblimin e personit të autorizuar/Departamentit për parandalimin e PP/FT-së që nuk ka të bëjë me suksesin e aktiviteteve që janë objekt i kontrollit të tyre dhe
- përcaktimin dhe kontrollin e vazhdueshëm/permanent të ekzekutimit të detyrimeve të subjekteve indirekte.

(6) Organi drejtues ka për obligim të rregullojë procesin e bashkëpunimit ndërmjet personit të autorizuar, përkatësisht Departamentit për parandalimin e PP/FT-së dhe njësisë të tjera organizative në subjekt/subjektin indirekt, për të përcaktuar detyrimet për zbatimin e masave për parandalimin e PP/FT-së për të gjithë të punësuarit në subjekt/subjektin indirekt.

(7) Personi i autorizuar/Departamenti për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit kryen së paku këto aktivitete:

- bën një analizë të rrezikut të PP/FT-së ndaj të cilit është i ekspozuar subjekti/subjektin indirekt;
- mbledh dhe analizon të dhënat, përgatit raporte me shkrim dhe vendos nëse transaksionet individuale të pazakonta të paraqitura nga njësi të tjera organizative ose nga punonjës të tjerë të Departamentit për Parandalimin e Pastrimit të Parave dhe Financimit të Terrorizmit kanë karakteristika të një transaksioni të dyshimtë, pra merr një vendim për (jo)raportimin në Drejtorinë e Inteligjencës Financiare (në tekstin e mëtejshëm: "Drejtori");

- jep informacion dhe dokumentacion për të gjitha transaksionet e raportuara në administratë, si dhe për të gjitha transaksionet e pazakonta për të cilat është vendosur që të mos raportohen në administratë, duke përfshirë arsyet për të cilat është marrë një vendim i tillë;
- monitoron ndryshimet në rregulloret dhe standardet ndërkombëtare për parandalimin e PP/FT dhe jep rekomandime për rishikimin dhe përmirësimin e akteve të brendshme, si dhe vlerëson shkallën e përputhshmërisë së tij me rregulloret që kanë të bëjnë me parandalimin e PP/FT-së;
- përcakton kategoritë, kriteret dhe elementet për menaxhimin e rrezikut të PP/FT-së, në përputhje me përcaktimet e Kreut III të këtij manuali;
- kryen kontroll mbi funksionimin e njësive të veçanta organizative në subjektin/entitetin indirekt funksionimi i të cilave mund të rezultojë në rrezik për PP/FT-në nga aspekti i kontrollit të zbatimit të masave dhe veprimeve për parandalimin e PP/FT-së;
- informon rregullisht autoritetin menaxhues dhe autoritetin mbikëqyrës për punën e tij;
- këshillon organet e subjektit/entitetit indirekt për masat që duhet të ndërmerren për respektimin e rregulloreve në fushën e parandalimit të PP/FT-së;
- përgatit plan vjetor për trajnimin e përhershëm të punëtorëve, të subjekteve indirekte - personat fizik dhe të personit përgjegjës për LPPFT-së, në personat indirekt - personat juridikë, në seksionin për parandalimin e PP/FT-së;
- ndjek trajnime dhe organizon trajnime të rregullta të punonjësve, të subjekteve indirekte - personat fizikë dhe të personit përgjegjës për LPPFT-së në subjektet indirekte - personat juridikë, duke përfshirë anëtarët e organit drejtues për të gjitha aspektet që lidhen me zbatimin e duhur të procesit të parandalimit të PP/FT-së në lëndë dhe përcakton udhëzime për zbatimin e duhur të rregulloreve nga kjo fushë, duke përfshirë edhe subjektet indirekte;
- përgatit raport vjetor për të gjitha trajnimet e zhvilluara për parandalimin e PP/FT për të punësuarit, subjektet indirekte - personat fizik dhe personat përgjegjës për PP/FT në subjektet indirekte - personat juridikë;
- siguron programet për parandalimin e PP/FT-së nga të gjitha shoqëritë e brokerimit në sigurime dhe shoqëritë e përfaqësimit në sigurime me të cilat shoqëria e sigurimit të jetës ka lidhur marrëveshje/kontratë bashkëpunimi dhe me kërkesë të Agjencisë ia paraqet Agjencisë për inspektim;
- kontrollon nëse çdo pranim në sigurime në shoqërinë e sigurimit të jetës, nëpërmjet shoqërive të brokerimit në sigurime apo subjekteve indirekte është i plotësuar dhe me formularin e vlerësimit të rrezikut të plotësuar nga broker/përfaqësues i sigurimeve (Shtojca 1) (në tekstin që vijon: Formulari i vlerësimit të rrezikut) dhe mban kontakte të rregullta me autoritetet dhe institucionet e tjera të përfshira në aktivitetet për parandalimin e PP/FT-së (Drejtoria, Agjencia, etj.).

(8) Personi i autorizuar dhe punonjësit e tjerë të Departamentit për parandalimin e PP/FT-së duhet të kenë standarde të larta profesionale dhe të kenë njohuri adekuate për aktivitetet e subjektit/entitetit indirekt që shkaktojnë ekspozim ndaj rrezikut të PP/FT-së.

KREU III
QASJE E BAZUAR NË RREZIK

Neni 5

- (1) Procesi i menaxhimit të rrezikut të PP/FT-së - qasja e bazuar në rrezik (në tekstin që vijon: QBR) dhe qëllimi i tij duhet të korrespondojnë me natyrën, madhësinë dhe kompleksitetin e aktiviteteve financiare të kryera nga subjekti/entiteti indirekt, si dhe me nivelin e rrezikut nga PP/FT-ja, e përcaktuar nga subjekti/entiteti indirekt, në përputhje me përcaktimet e këtij manuali. Gjatë përcaktimit të rrezikut nga subjekti/entiteti indirekt, duhet të merren parasysh rezultatet e vlerësimit kombëtar të rrezikut të PP/FT-së.

- (2) Gjatë zbatimit të QBR-së, subjektet duhet të marrin parasysh hapat e mëposhtëm:
 1. Shpërndarja e përgjegjësisë sipas QBR-së (varet nga shkalla në të cilën subjektet zbatojnë masat tashmë të miratuara për uljen e rrezikut të PP/FF, dhe ekspertiza e personave të autorizuar në këtë seksion për PP/FF);
 2. Identifikimi i rrezikut të PP/FT (fleksibiliteti i subjekteve në vendosjen e mënyrës më efektive për identifikimin e rrezikut të PP/FT, aksesin në informacion të saktë dhe në kohë për rrezikun dhe shkëmbimi i informacionit, si dhe zhvillimi i teknikave inovative për luftën kundër PP/FT-së duke respektuar kornizën ligjore dhe ligjet në vend);
 3. Vlerësimi i rrezikut të PP/FT-së (entitetet duhet të përcaktojnë se si kërcënimet e identifikuar do të ndikojnë në to, të analizojnë informacionin në detaje për të kuptuar mundësinë e shfaqjes së këtyre rreziqeve dhe ndikimin e këtyre rreziqeve në kompanitë e sigurimit, ndërmjetësuesit, siguruesit);
 4. Marrja e masave për të zbutur rrezikun e PP/FT-së (subjektet duhet të vendosin vetë mënyrën më të përshtatshme dhe efektive për uljen e rrezikut të PP/FT-së që ata kanë identifikuar, të marrin masa të zgjeruara për të zbutur situatat ku rreziku është më i lartë, si dhe të marrin masa më të thjeshta ku rreziku është më i ulët).

- (3) Procesi i menaxhimit të rrezikut nga PP/FT-ja nga paragrafi (1) i këtij neni duhet të sigurojë nivelin agregat të rrezikut të PP/FT-së në nivel entiteti, duke marrë parasysh kategoritë e rrezikut të të gjithë klientëve, produkteve të sigurimit, shërbimeve dhe transaksioneve të kryera në entitet.

- (4) Subjekti duhet të rishqyrtojë/rihetojë nivelin e përgjithshëm të rrezikut nga paragrafi (1) i këtij neni të paktën një herë në vit.

- (5) Personi i autorizuar është i detyruar së paku një herë në vit të përgatisë raport për shkallën e përgjithshme të rrezikut të PP/FT-së ndaj të cilit është i ekspozuar subjekti dhe t'ia dorëzojë organit mbikëqyrës të subjektit.
- (6) Gjatë procesit të menaxhimit të rrezikut, subjektet kanë detyrimin të zbatojnë kontrolle efektive për parandalimin e PP/FT-së dhe t'i demonstrojnë autoritetit mbikëqyrës efektivitetin e kontrolleve të zbatuara për parandalimin e PP/FT-së, të cilat duhet të jenë në proporcion me rreziqet e identifikuara.
- Për sa i përket vlerësimit të rrezikut, duhet pasur parasysh se rreziqet mund të jenë të ulëta, të mesme dhe të larta me kombinime të mundshme në kategori të ndryshme mesatare-i lartë, i ulët-mesatar etj dhe për të njëjtën dhe në mënyrë më të detajuar për vlerësimin e rrezikut është përshkruar në pjesët vijuese të këtij manuali;
- (7) Subjekti indirekt zbaton një qasje të bazuar në rrezik për qëllimet e PPPFT duke plotësuar një formular të vlerësimit të rrezikut dhe duke ia dorëzuar subjektit.

Analiza e klientit dhe vlerësimi i shkallës së rrezikut të klientit

Neni 6

(1)Përpara se të krijojë një marrëdhënie biznesi ose të kryejë një transaksion të rastit, çdo subjekt duhet të kryejë një analizë të klientit në përputhje me nenin 13 dhe nenin 16 paragrafi (3) të LPPPFT, në rastet e mëposhtme:

- a) Kur vendosni një marrëdhënie biznesi me klientin: kur vendosni një marrëdhënie biznesi me një klient të ri, përveç të dhënave bazë të identifikimit, jepen të dhënat dhe informacionet e mëposhtme:
- veprimtaria e kryer nga klienti;
 - menaxher dhe persona të autorizuar për përfaqësim të të gjithë personit juridik;
 - struktura e pronësisë – përcaktimi i pronarit real dhe
 - Formulari i vlerësimit të rrezikut të ndërmjetësit/përfaqësuesit të sigurimeve për analizën e klientit, nëse pranimi i sigurimit inicohet nëpërmjet shoqërisë (entit) të brokerimit të sigurimeve ose subjektit indirekt.
- b) Kur kryhet një transaksion: për lidhjen e kontratave të sigurimit të jetës me pagesën e një primi në një shumë të barabartë ose më të madhe se 15,000 euro dhe pagesën në bazë të shlyerjes, huasë ose përvojës të barabartë ose më të madhe se 15,000 euro në ekuivalent në denarë sipas kursit mesatar të këmbimit të Bankës Popullore të RMV-së në ditën e lidhjes së policës së sigurimit të jetës, gjegjësisht në ditën kur është bërë pagesa, me përjashtim të kontratave të sigurimit të jetës në rastin e sigurimit nga rreziku i vdekjes të cilat janë pa një komponent kursimi, pra, pa një komponent investimi, pavarësisht nëse transaksioni kryhet si një operacion i vetëm ose disa operacione që lidhen qartë me njëri-tjetrin;
- c) kur ka dyshime për vërtetësinë ose përshtatshmërinë e të dhënave të marra më parë për identitetin e klientit ose pronarit të ligjshëm; dhe

ç) kur dyshohet për PP/FT: pavarësisht nga ndonjë përjashtim apo shuma e fondeve.

(2) Funkzioni kryesor i njësisë ekonomike është detyrimi për të përcaktuar grupet e klientëve që mund ta ekspozojnë atë ndaj rrezikut të PP/FT dhe minimizimi i nivelit të rrezikut ndaj të cilit mund të ekspozohet njësi ekonomike. Çdo njësi ekonomike duhet të përdorë të paktën të dhënat dhe informacionin e mëposhtëm, mbi bazën e të cilave përcakton se cilët klientë mund ta ekspozojnë atë ndaj rrezikut të PP/FT:

- historiku i klientit, nëse është klient ekzistues;
- llojin e veprimtarisë së ushtruar;
- natyrën e aktiviteteve të kryera nga klienti;
- vendndodhjen gjeografike të klientit;
- shoqatat e qytetarëve dhe fondacionet ose personat e lidhur me to.

(3) Analiza nga paragrafi (1) i këtij neni përfshin:

- identifikimin e klientit dhe konfirmimin e identitetit të tij bazuar në dokumente, të dhëna dhe informacione nga burime të besueshme dhe të pavarura, (aty ku është e mundur, verifikimi i identitetit të pronarit të vërtetë përfundimtar ose përfaqësuesit ligjor të klientit);
- identifikimin e personit që vepron në emër dhe për llogari të klientit dhe konfirmimin se ai është i autorizuar për ta bërë këtë dhe konfirmimin e identitetit të tij;
- identifikimin e pronarit të vërtetë të klientit dhe konfirmimin e identitetit të tij;
- të kuptuarit dhe sigurimin e duhur të informacionit për qëllimin dhe objektivin e marrëdhënies afariste);
- monitorim i vazhdueshëm i marrëdhënieve të biznesit.

(4) Gjatë analizës së klientit, subjekti është i detyruar të zbatojë masat e analizës së klientit të përcaktuara në nenin 15 të LPPPFT-së (masat për analizën e thjeshtuar të klientit nga neni 38 dhe analizën e zgjeruar të klientit nga neni 39 i LPPPFT-së), me qëllim për ta ndihmuar atë të kuptojë më mirë rreziqet që lidhen me marrëdhëniet individuale të biznesit ose transaksionet e rastit.

(5) Subjekti është i detyruar me akt të brendshëm të përshkruajë masat për analizën e klientit në përputhje me shkallën dhe llojin e rreziqeve të PP/FT-së që ai ka përcaktuar. Gjatë përcaktimit të masave të analizës, subjekti është i detyruar të marrë parasysh masat e analizës të përcaktuara në këtë udhëzim dhe t'i zbatojë ato në mënyrë të vazhdueshme.

(6) Subjekti (shoqëria e sigurimit të jetës) është i detyruar të paktën një herë në vit të ndërmarrë veprime për përditësimin e dokumenteve dhe të dhënave të nevojshme për monitorimin e marrëdhënieve afariste me klientët me rrezik të mesëm dhe të lartë. Për pjesën tjetër të klientëve, subjekti me akt të brendshëm përcakton shpeshtësinë e përditësimit, duke marrë parasysh nivelin e rrezikut të PP/FT-së të klientit.

(7) Në datën e përditësimit, dokumentacioni i nevojshëm për monitorimin e marrëdhënieve të biznesit me klientin, d.m.th. të dhënat për pronarin e ligjshëm sigurohet nga dokumentacioni origjinal ose i vërtetuar nga një regjistër tregtar, gjyqësor ose regjistër tjetër publik, i cili nuk duhet të jetë më i vjetër se gjashtë muaj. Subjektet (shoqëria e sigurimeve) janë të detyruara të kontrollojnë të dhënat për pronarin real nga regjistri i pronarëve realë.

(8) Shtrirja e analizës së klientit varet nga vlerësimi i rrezikut të:

- klientit/marrëdhënie afariste të subjektit me klientin;
- transaksionet që do të kryejë;
- produktet e sigurimit që do të përdorë;
- vendi i origjinës së klientit dhe
- kanalet e shpërndarjes.

(9) Gjatë kohëzgjatjes së marrëdhënies së biznesit të subjektit me klientin, kryhet një profilim dinamik i rrezikut të klientit, bazuar në elementët e rrezikut që janë specifike për një klient individual, marrëdhënie biznesi, produkti ose transaksioni, dhe në këtë mënyrë përcaktohet niveli agregat me rrezikun e klientit.

(10) Bazuar në elementët e rrezikut, rishikohet niveli i përcaktuar i rrezikut të qenësishëm dhe fitohet niveli i përgjithshëm i rrezikut për klient/marrëdhënie biznesi, transaksion dhe produkt. Elementet e rrezikut përfshijnë:

- karakteristikat e klientit (struktura e pronësisë dhe/ose e menaxhimit të klientit, ndryshimet e shpeshta në strukturën e pronësisë, veprimtarisë, gjendjes financiare, formës së shoqërisë tregtare, statusit rezident ose jorezident, shtetit të klientit, etj.);
- qëllimi dhe synimi i krijimit të marrëdhënies afariste;
- llojet e produkteve dhe shërbimeve të sigurimit të përdorura nga klienti, madhësia (vëllimi) dhe shpeshtësia e përdorimit të tyre;
- aktivitetet dhe transaksionet e klientit për kohëzgjatjen e marrëdhënies së biznesit.

(11) Paragrafët (5), (6), (7) dhe (8) të këtij neni nuk kanë të bëjnë me shoqëritë e brokerimit të sigurimeve nga neni 1 paragrafi (2) të këtij udhëzimi/manuali të cilat konsiderohen si subjekte, ndërsa për këto subjekte, analiza e klientit nga paragrafi (1) i këtij neni bëhet në përputhje me Formularin e Vlerësimit të Riskut të këtij Manuali.

(12) Në bazë të vlerësimit të rrezikut nga neni 6 paragrafi (7) dhe në pajtim me dispozitat e nenit 6 paragrafi (8) dhe (9) të këtij Manuali, subjekti është i obliguar të përcaktojë nivel të ulët, të mesëm ose të lartë të rrezikut të klientit nga PP/FT-ja.

(13) Në varësi të nivelit të përcaktuar të rrezikut nga PP/FT-ja, subjekti është i detyruar në procesin e pranimit të klientit dhe monitorimit të tij të mëtejshëm të kryejë:

- masat e përgjithshme ose standarde të analizës;
- masat e thjeshtuara të analizës dhe/ose
- masa të zgjeruara të analizës.

(14) Subjekti mund të zbatojë masa të thjeshtuara të analizës së klientit në rastet kur është përcaktuar një nivel i ulët rreziku të PP/FT-së për klientin, respektivisht nivel i ulët i rrezikut për marrëdhëniet e biznesit, transaksionet e kryera ose produktet e sigurimit të përdorura nga ai klient ose për vendin nga vjen klienti, ku niveli i rrezikut është i ulët.

(15) Subjekti mund të zbatojë masa të përgjithshme ose standarde të analizës së klientit në rastet kur është përcaktuar një rrezik mesatar i PP/FT-së për klientin, pra për marrëdhëniet afariste, transaksionet që ai kryen ose produktet e përdorura nga ai klient ose për vendin nga i cili vjen klienti.

(16) Njësia ekonomike mund të zbatojë masa të zgjeruara të analizës së klientit në rastet kur është përcaktuar një nivel i lartë rreziku i PP/FT-së për klientin, pra për marrëdhëniet e biznesit, transaksionet e kryera ose produktet e sigurimit të përdorura nga ai klient ose për vendin që nga vjen klienti. Me nivel të lartë rreziku të PP/FT, duhet të vlerësohen sa vijon:

- bartësit e funksioneve publike;
- klientët që nuk janë fizikisht të pranishëm gjatë krijimit të një marrëdhënie biznesi;
- transaksionet dhe marrëdhëniet afariste me persona fizikë dhe juridikë nga vendet që nuk kanë zbatuar ose që nuk kanë zbatuar mjaftueshëm masat për parandalimin e PP/FT-së.

(17) Subjekti është i detyruar të krijojë një sistem për identifikimin e klientëve që janë bartës të funksioneve publike dhe/ose pronarët e vërtetë të tyre, si dhe klientët e personave juridikë, struktura pronësore e të cilëve përfshin bartës të funksioneve publike dhe të përcaktojë masat dhe veprimtaritë që do të marrë për të monitoruar marrëdhëniet e biznesit me këta klientë. Sistemi i identifikimit mund të jetë nëpërmjet marrjes së deklaratave për mbajtësit e funksioneve publike dhe kontrollit në bazat e të dhënave (KSHPK për shtetasit vendas, baza të tjera të dhënash për shtetasit e huaj rezidentë) ose kontrollimi në bazat e të dhënave (baza të tjera të dhënash për jorezidentët). Gjithashtu, subjekti është i detyruar të kontrollojë nëse kontraktori, i siguruari, përfituesi i sigurimit, përfaqësuesi ose pronari i vërtetë, janë në një nga listat e konsoliduara të sanksioneve, të cilat mbahen nga administrata, dhe të japë prova për këtë (me shkrim ose në mënyrë elektronike).

(18) Subjekti duhet t'i kushtojë kujdes të veçantë gjatë vendosjes së marrëdhënieve afariste dhe kryerjes së transaksioneve me shoqatat e qytetarëve dhe fondacionet. Subjekti është i detyruar që gjatë analizës së klientëve që janë shoqata të qytetarëve dhe fondacione, të përcaktojë të paktën: veprimtarinë e klientit, selinë e klientit, veprimtarinë e klientit dhe burimin e financimit. Subjektet janë të detyruar të marrin masat e analizës së zgjeruar të parashikuara në nenin 44 të LPPPFT-së në lidhje me marrëdhëniet e biznesit dhe transaksionet me organizatat jofitimprurëse që përfaqësojnë rrezik mesatarisht të lartë ose të lartë të identifikuar sipas vlerësimit kombëtar të rrezikut, si dhe organizatat jofitimprurëse që përfaqësojnë rrezik mesatarisht të lartë ose të lartë sipas vlerësimit të rrezikut nga subjekti.

(19) Në rastet kur subjekti ia beson analizën e klientit një pale të tretë, është i detyruar nga pala e tretë të sigurojë që përmbajtja dhe struktura dhe analiza e klientit të jenë në përputhje me kërkesat e LPPPFT-së.

(20) Palë e tretë mund të jetë banka, noteri, shoqëria për administrimin e fondeve investuese dhe fondi investues, shoqëria për administrimin e fondeve të pensionit të detyrueshëm dhe vullnetar dhe shoqëria e sigurimit që kryen sigurimin e jetës. Në mënyrë më të detajuar, palët e treta mund të jenë:

- Institucion financiar në Republikën e Maqedonisë së Veriut që ka licencë për themelim dhe funksionim të lëshuar nga organi kompetent dhe ka vendosur masat e duhura për parandalimin e PP/FT-së;
- një institucion financiar nga një shtet anëtar i Bashkimit Evropian i cili është krijuar dhe funksionon në përputhje me rregulloret e Bashkimit Evropian;
- një institucion financiar nga një vend i tretë, rregulloret e të cilit parashikojnë të paktën të njëjtat kërkesa për marrjen e masave për parandalimin e PP/FT, si kërkesat e përcaktuara nga LPPPFT-ja.

(21) Subjekti është i detyruar të kërkojë dhe të marrë aktet e brendshme të palës së tretë për analizën e klientëve, ruajtjen e të dhënave dhe programet e brendshme për parandalimin e PP/FT-së dhe në bazë të tyre të përcaktojë nëse pala e tretë i plotëson kërkesat e LPPPFT-së për kryerjen e analizës së klientit. Gjatë zgjedhjes së palës së tretë, merret parasysh rreziku i vendit (për qendrat financiare offshore të OECD, FMN, etj.).

(22) Pala e tretë nuk guxon të jetë bankë guaskë ose institucion tjetër financiar i ngjashëm që nuk kryen ose nuk mund të kryejë veprimtari në shtetin në të cilin është regjistruar.

(23) Subjekti mund të mos pranojë analizën e klientit të kryer nga palët e treta në rast se:

- analiza e klientit është kryer nga një subjekt që nuk plotëson kushtet për të qenë palë e tretë në përputhje me dispozitat e LPPPFT-së;
- subjekti nuk ka marrë informacionin dhe dokumentet e nevojshme nga pala e tretë që ka kryer analizën dhe
- subjekti dyshon në besueshmërinë e analizës së kryer të palës së tretë.

KREU IV FAKTORË TË RISKUT

Neni 7

(1) Kur identifikon rreziqet PP/FT, subjekti merr parasysh faktorët e mëposhtëm të rrezikut:

- klientin;
- shtetet ose zonat gjeografike;
- produktet, shërbimet ose transaksionet e sigurimit;
- kanalet e shpërndarjes.

(2) Njësia ekonomike përcakton të dhënat që do të përdorë për çdo faktor rreziku.

(3) Për identifikimin e rreziqeve, subjekti i merr parasysh këto burime të të dhënave:

- vlerësimet kombëtare të rrezikut të PP/FT të vendit dhe të vendeve të tjera;
- udhëzimet, qarkoret dhe informacionet e lëshuara nga organet kompetente në vend, si dhe masat e shqiptuara korrigjuese dhe shkeljet, nëse janë të disponueshme për publikun;
- raportet për kërcënimet, paralajmërimet dhe tipologjitë dhe informacione të tjera të lëshuara nga administrata dhe autoritetet e tjera shtetërore kompetente për ndjekjen penale;

- informacioni i marrë nga analiza e klientit/ve;
- njohuritë e veta dhe përvoja profesionale;
- informacion nga shoqatat apo dhomat ku subjekti bën pjesë në lidhje me tipologjitë dhe informacione për rreziqet që shfaqen;
- informacion nga raportet e organeve ndërkombëtare përgjegjëse për vendosjen e standardeve për parandalimin e PP/FT ose listat e sanksioneve dhe
- informacion nga bazat e të dhënave të besueshme.

(4) Subjekti përcakton faktorët e rrezikut dhe mënyrën e vlerësimit të rrezikut me akt të brendshëm.

5) Në vlerësimin e rrezikut të transaksioneve të rastësishme, subjekti nuk është i detyruar të identifikojë të gjithë faktorët e rrezikut të parashikuar nga ky udhëzim, por vetëm ata që kanë lidhje me transaksionin specifik.

(6) Subjekti me akt të brendshëm parashih mbajtjen dhe dokumentimin e vlerësimit të rrezikut dhe të gjitha ndryshimet në vlerësimin e rrezikut të PP/FT-së.

Faktorë të rrezikut që kanë lidhje me klientët

Neni 8

(1) Subjektet janë të detyruara, kur identifikojnë rrezikun që lidhet me klientin dhe pronarin real të tij, të marrin parasysh rreziqet që lidhen me aktivitetin ose veprimtarinë profesionale të klientit, reputacionin e tij, si dhe natyrën e marrëdhënies së biznesit dhe sjelljen e tij.

(2) Faktorët e rrezikut që lidhen me aktivitetin ose veprimtarinë profesionale të klientit dhe pronarit real të tij, që subjektet janë të detyruar t'i marrin parasysh janë:

- nëse klienti ose pronari i tij përfitues është aktiv në sektorë që janë të ekspozuar ndaj një rreziku më të lartë korrupsioni, si sektori i ndërtimit, sektori farmaceutik, sektori i shëndetësisë, tregtia e armëve dhe e mbrojtjes, industria minerare ose sektori i prokurimeve publike;
- nëse klienti ose pronari i tij përfitues është aktiv në sektorë të ekspozuar ndaj një rreziku më të lartë të PP/TF, si transferimi i parave, kazinotë dhe operatorët e lojërave të fatit ose tregtarët e metaleve të çmuara;
- nëse klienti ose pronari i tij përfitues është aktiv në sektorë që përfshijnë shuma të konsiderueshme parash;
- në rast se klienti është person juridik ose marrëveshje juridike, cili është aktiviteti i tyre;
- nëse klienti ose pronari i tij i vërtetë është bartës i postit publik ose ka lidhje të tjera përkatëse me bartës të funksioneve publike;
- nëse klienti është një person që mund të abuzojë me pozitën e tij për përfitime personale, si p.sh. anëtarë të organeve sportive me ndikim me kompetenca vendimmarrëse ose individë që mund të ndikojnë në ekzekutivin ose vendimmarrës të tjerë;

- nëse klienti është një person juridik që i nënshtrohet kërkesave për zbulimin e të dhënave që ofrojnë informacion konfidencial dhe të disponueshëm publikisht për pronarin e ligjshëm të klientit, siç është një shoqëri aksionare, aksionet e së cilës tregtohen në një treg të rregulluar;
- nëse klienti është një bankë apo një institucion financiar që punon për llogari të tij në një vend me një sistem efikas për SPPFT dhe mbi të cilin kryhet mbikëqyrje përsa i përket detyrimit për SPPFT;
- nëse klienti është një bankë apo një institucion financiar ndaj të cilit janë vendosur sanksione apo masa të tjera nga një autoritet kompetent në vitet e kaluara për shkak të mospërbushjes së detyrimeve për PPPFT-në;
- nëse klienti është organ i administratës shtetërore (publike) apo kompani nga një vend me shkallë të ulët korrupsioni.

(3) Faktorët e rrezikut që lidhen me reputacionin e klientit dhe pronarit të tij real që subjektet janë të detyruara të marrin në konsideratë janë:

- nëse për shkak të procedimeve administrative ose penale ose pretendimeve për veprimtari terroriste ose financim terrorizmi, pasuria e klientit, pronarit të saj përfitues ose çdo personi që dihet se është i lidhur ngushtë me ta, është ngrirë ose subjekti ka arsye të dyshojë se ai është të ngrira, dhe
- nëse subjekti ka informacione të tjera për integritetin e klientit dhe pronarit të tij të vërtetë që ka marrë gjatë marrëdhënies së biznesit.

(4) Subjektet duhet të kenë parasysh se disa nga faktorët e rrezikut që lidhen me natyrën dhe sjelljen e klientit ose pronarit të tij të vërtetë nuk do të jenë të dukshëm gjatë vendosjes së marrëdhënies së biznesit, domethënë, ata mund të shfaqen pasi marrëdhënia e biznesit të ketë qenë tashmë themeluar.

(5) Faktorët e rrezikut që lidhen me natyrën e marrëdhënies së biznesit dhe sjelljen e klientit ose pronarit real të tij që duhet të merren parasysh nga subjekti janë si më poshtë:

- nëse klienti ka një arsye të justifikuar për të mos qenë në gjendje të sigurojë prova të forta të identitetit të tij, nëse, për shembull, ai është një person që kërkon mbrojtje ndërkombëtare;
- nëse ka dyshime për besueshmërinë ose vërtetësinë e identitetit të klientit ose pronarit të tij të vërtetë;
- nëse ekziston dyshimi se klienti po përpiqet të shmangë vendosjen e një marrëdhënie biznesi, për shembull, klienti synon të kryejë një transaksion ose disa transaksione të njehershme, megjithëse krijimi i marrëdhënieve të biznesit do të ishte ekonomikisht i justifikuar;
- nëse struktura e pronësisë dhe kontrollit të klientit është komplekse apo jo transparente dhe nëse ka një justifikim të dukshëm biznesor dhe ligjor për këtë;
- nëse klienti emeton aksione bartës ose ka aksionarë të emëruar;
- nëse klienti kërkon realizimin e transaksioneve që janë komplekse, të pazakonta ose të mëdha të papritura ose që kanë një rrjedhë të pazakontë ose të papritur pa justifikim të dukshëm ekonomik, biznesor ose ligjor;
- nëse ka një strategji të dukshme apo qëllim ekonomik për të investuar apo për të blerë një politikë jete për klientin, pra nëse investimi në një policë jetësore është në përputhje me gjendjen e tij të përgjithshme financiare, në rast se subjekti është i njohur me të;

- nëse ka arsye për të dyshuar se klienti po përpiqet të shmangë pragjet e nenit 13 paragrafi (1) nënparagrafi b) dhe c) dhe nenit 63 të LPPFFT-së;
- nëse mosha e klientit është e pazakontë për llojin e produktit/shërbimit të sigurimit të kërkuar, për shembull, klienti është shumë i ri ose shumë i vjetër;
- nëse kontrata e sigurimit të jetës, polica e sigurimit të jetës nuk korrespondon me statusin e klientit apo pronarit të tij real për sa i përket të ardhurave të tij;
- nëse informacioni i dhënë për burimin e pronës ose burimin e fondeve të klientit ose pronarit përfitues të saj është i kuptueshëm dhe bindës, për shembull, burimi i fondeve rrjedh nga paga, trashëgimia ose investimet;
- nëse klienti ka kërkesa të panevojshme ose të paarsyeshme konfidencialiteti, si p.sh. nëse ai heziton të japë informacionin e nevojshëm për të kryer kujdesin e duhur ose përpjekjet për të fshehur natyrën e vërtetë të biznesit të tij;
- nëse klienti i përdor produktet dhe shërbimet e sigurimit që ka rënë dakord me entitetin në përputhje me pritshmëritë gjatë krijimit të marrëdhënies së biznesit;
- nëse klienti kërkon riblerjen ose pagesën e primit në një periudhë të shkurtër pas investimit fillestar, ose para datës së pagesës, pa një arsyetim të qartë, veçanërisht kur kjo çon në humbje financiare ose pagesën e komisioneve më të larta në ngarkim të klientit ;
- nëse klienti ka blerje të shpeshta dhe të pashpjegueshme policash, veçanërisht kur fondet kthehen në llogari të ndryshme bankare;
- nëse klienti paguan kosto të konsiderueshme për shkak të anulimit të parakohshëm të produktit të sigurimit;
- nëse klienti kërkon një riblerje të policës së sigurimit të jetës ose një produkti tjetër sigurimi të ofruar nga kompanitë e sigurimit të jetës në një periudhë të shkurtër kohore pa një strategji të dukshme apo justifikim ekonomik;
- nëse klienti lidh shpesh kontrata sigurimi të jetës me kompani të ndryshme të sigurimit të jetës për produkte të caktuara;
- nëse klienti ia transferon kontratën e sigurimit të jetës një pale të tretë në dukje të palidhur;
- nëse kërkesa e klientit për të ndryshuar ose rritur shumën e siguruar ose për të paguar primin e sigurimit është e pazakontë ose e tepruar;
- nëse klienti paguan një prim (fondet në një shumë që tejkalon ndjeshëm shumën e rënë dakord me kompaninë e sigurimit të jetës) dhe kërkon një rimbursim të shumës së paguar më tepër;
- nëse klienti përdor shumë llogari pa njoftim paraprak, veçanërisht kur këto llogari ndodhen në shumë vende ose në vende të lidhura me një rrezik më të lartë të PP/FT-së;
- nëse klienti ndryshon papritmas adresën pa arsye, për shembull, duke ndryshuar vendin e banimit;
- nëse klienti ndryshon klauzolën për përfituesit e sigurimit dhe emëron palë të treta në dukje të palidhura;
- nëse siguruari, i siguruari dhe përfituesi i sigurimit ndodhen në vende të ndryshme;
- nëse klienti përdor metoda të pazakonta pagese, të tilla si mjete monetare kesh ose të strukturuar ose mjete të tjera pagese që mbështesin anonimitetin;
- nëse pagesat janë nga llogari të ndryshme bankare dhe të pajustificuara, nëse, në kundërshtim me pritshmëritë, klienti kryen pagesa të shpeshta apo të larta;
- nëse nevojat e klientëve jorezidentë mund të plotësohen më mirë diku tjetër dhe nëse ka një justifikim të qartë ekonomik dhe ligjor për llojin e transaksionit që klienti kërkon dhe

- nëse klienti është një organizatë jofitimprurëse, aktivitetet e së cilës mund të keqpërdoren për qëllime të financimit të terrorizmit.

(6) Subjektet nga neni 1 paragrafi (2) dhe subjektet indirekte nga neni 1 paragrafi (3) i këtij manuali duhet të kenë parasysh se disa nga faktorët e rrezikut që lidhen me natyrën dhe sjelljen e klientit ose pronarit të vërtetë të tij nuk do të mund të jenë të përcaktuara gjatë themelimit të marrëdhënies afariste, gjegjësisht mund të paraqiten pas vendosjes së marrëdhënies afariste.

(7) Kur klienti është një organizatë jofitimprurëse (OJF), organizatë joqeveritare (OJQ), organizatë bamirëse ose shoqatë, ose është ndonjë person tjetër juridik, si shoqatat vendase dhe të huaja dhe aleancat e tyre, fondacionet, institucionet, dhomat, sindikatat, partitë politike, kooperativat, bashkësitë fetare ose organizata të tjera në të cilat pjesëmarrja në menaxhim bazuar në një pjesë pronësore në kapital nuk është e mundur të përcaktohet, subjekti përgjegjës mund të përballet me situata ku asnjë person i identifikueshëm nuk plotëson përkufizimin për pronar i vërtetë sipas LPPPF. Nëse lind një rast i tillë, subjekti duhet të zbatojë plotësisht kushtet për analizën e klientit, veçanërisht në lidhje me identifikimin e personave që në çfarëdo mënyre kanë kontroll mbi organet drejtuese, administrative dhe drejtuese të personave juridikë të specifikuar.

Faktorët e rrezikut që lidhen me

vendin ose zonat gjeografike

Neni 9

(1) Subjektet janë të detyruara kur identifikojnë rrezikun që lidhet me vendet dhe zonat gjeografike të marrin parasysh rreziqet që lidhen me vendet në të cilat klienti ose pronari i tij përfitues:

- ka selinë ose vendbanimin e tyre;
- ka vendin kryesor të ushtrimit së veprimtarisë.

(2) Субјектите треба да имаат во предвид дека природата и целта на деловниот однос често може да биде одлучувачки фактор за релативната важност на поединечните држави и географските фактори на ризик, како на пример:

Subjektet duhet të kenë parasysh se natyra dhe qëllimi i marrëdhënies së biznesit shpesh mund të jetë një faktor përcaktues në rëndësinë relative të faktorëve të rrezikut të një vendi dhe faktorëve gjeografikë si rrezik, si për shembull:

- kur fondet e përdorura në marrëdhëniet e biznesit realizohen jashtë vendit tonë, shkalla e veprave penale të lidhura dhe efektiviteti i sistemit juridik të një vendi tjetër mund të jetë një faktor i rëndësishëm;

- kur fondet merren nga vende ose dërgohen në vende që dihet se kanë grupe terroriste që veprojnë në to, subjekti, bazuar në njohuritë e tij për natyrën dhe qëllimin e marrëdhënies së biznesit me

klientin, është i detyruar të marrë parasysh masën në të cilën një aktivitet i tillë mund të interpretohet si një veprim i pritshëm ose i njëjti mund të shkaktojë arsye për dyshim;

- kur i siguruari, kontraktori i sigurimit, pronari përfitues, përfituesi i sigurimit, ndodhen ose lidhen me vende me rrezik më të lartë për PPPFT ose vende pa mbikëqyrje efektive të PPPFT-së, të cilave duhet t'u kushtohet një vëmendje e veçantë;

- kur ndërmjetësi është i lidhur me vende të lidhura me rrezik më të lartë të PP/FT-së ose vende pa mbikëqyrje efektive të PPPFT-së, të cilave duhet t'i kushtohet vëmendje e veçantë;

- kur klienti është një bankë ose institucion financiar, subjekti është veçanërisht i detyruar të marrë parasysh përshtatshmërinë e sistemit PPPFT dhe efektivitetin e mbikëqyrjes PP/FT në vendin nga e ka origjinën ky klient;

- kur klienti është një strukturë juridike ose trust (një strukturë që e bën të vështirë identifikimin e pronarit përfitues), subjekti është i detyruar të marrë parasysh shkallën e respektimit efektiv me standardet ndërkombëtare për transparencën tatimore në vendin ku klienti ose, nëse është e aplikueshme, pronari i tij përfitues është i regjistruar.

(3) Faktorët e rrezikut që subjekti është e detyruar të marrë parasysh gjatë përcaktimit të efektivitetit të sistemit PPPFT-së në një vend të caktuar janë si më poshtë:

- nëse është një vend me rrezik të lartë siç përcaktohet në Vlerësimin Kombëtar të Riskut;
- nëse ka informacion nga më shumë se një burim i besueshëm ose i sigurtë për cilësinë e kontrolleve të kryera për PPPFT në atë vend, i cili përfshin gjithashtu informacion për cilësinë dhe efektivitetin e masave rregullatore dhe mbikëqyrjes.

(4) Burimet e informacionit për përcaktimin e faktorëve nga paragrafi (3) i këtij neni mund të përfshijnë:

- a) raportet e vlerësimit të ndërsjellë të FATF-së ose organeve të tjera rajonale të ngjashme me FATF-në;
- b) listën e FATF ose MONEYVAL për vendet me rrezik të lartë dhe jo bashkëpunues;
- c) vlerësimet e Fondit Monetar Ndërkombëtar;
- d) Raporte nga misionet e FSAP.

(5) Subjekti duhet të ketë parasysh se anëtarësimi në FATF ose në organe të tjera rajonale të ngjashme me të nuk është një supozim se sistemi FTSE në një vend të caktuar është adekuat dhe efikas.

(6) Faktorët e rrezikut që subjekti është i detyruar të marrë parasysh gjatë përcaktimit të nivelit të rrezikut të financimit të terrorizmit lidhur me një vend të caktuar janë:

- Ekzistenca e informacionit nga organet përgjegjëse për ndjekjen penale ose informacione të tjera nga media të besueshme që ai vend financon ose mbështet aktivitetin terrorist ose dihet përgjithësisht se organizatat terroriste veprojnë brenda atij vendi ose territori dhe

- nëse ai vend i nënshtrohet sanksioneve financiare, embargoeve ose masave që lidhen me terrorizmin, financimin e terrorizmit, financimin e terrorizmit ose armatimet e vendosura nga OKB-ja ose Bashkimi Evropian.

(7) Faktorët e rrezikut që subjekti është i detyruar të marrë parasysh gjatë përcaktimit të nivelit të transparencës dhe disiplinës tatimore të shteteve janë:

- ekzistenca e informacionit nga më shumë se një burim i besueshëm se shteti është në përputhje me standardet ndërkombëtare tatimore për transparencë dhe shkëmbim informacioni, si dhe dëshmi se këto rregulla zbatohen në praktikë në mënyrën e duhur.

(8) Burimet e informacionit për përcaktimin e faktorëve nga paragrafi (7) mund të përfshijnë:

a) raportet nga Forumi Global për Transparencën dhe Shkëmbimin e Informacionit për Qëllimet Tatimore të OECD-së në të cilin vendet vlerësohen për nevojat e transparencës tatimore dhe shkëmbimit të informacionit;

b) vlerësimin e detyrimeve për shkëmbimin automatik të informacionit që shteti ka marrë në bazë të standardeve të përbashkëta të raportimit;

c) vlerësimin e përputhshmërisë me rekomandimet e FATF-së numër 9, 24 dhe 25 ose të organeve rajonale të ngjashme me FATF-në dhe

d) vlerësimet e Fondit Monetar Ndërkombëtar:

- a është angazhuar ai vend ndaj standardit të përbashkët të raportimit për shkëmbimin automatik të të dhënave që G20 ka miratuar në 2014 dhe a është zbatuar në mënyrë efektive dhe

- nëse shteti ka krijuar regjistra të besueshëm dhe të aksesueshëm për pronarin e vërtetë.

(9) Faktorët e rrezikut që subjekti është i detyruar t'i marrë parasysh gjatë përcaktimit të rrezikut që lidhet me nivelin e veprave penale të ndërlidhura janë: ekzistenca e informacionit nga burime publike të besueshme dhe të sigurta për veprat penale të ndërlidhura;

- Ekzistenca e informacionit nga më shumë se një burim i besueshëm dhe i sigurt për kapacitetet e sistemit hetimor dhe gjyqësor të shtetit për aftësinë për të kryer në mënyrë efektive hetimin dhe ndjekjen penale për krimet e ndërlidhura.

(10) Burimet e informacionit për përcaktimin e faktorëve nga paragrafi (9) mund të përfshijnë:

a) indekset e perceptimit të korrupsionit;

b) raportet e OECD-së për zbatimin e konventës për shtypjen e korrupsionit të OECD-së dhe

c) raportet botërore të drogës të Zyrës së Kombeve të Bashkuara për Drogën dhe Krimin.

Faktorët e rrezikut që lidhen me

produktet, shërbimet ose transaksionet e sigurimit

Neni 10

(1) Faktorët e rrezikut që subjektet ekonomike duhet të kenë parasysh kur përcaktojnë rreziqet që lidhen me produktet, shërbimet ose transaksionet e sigurimit janë si më poshtë:

- shkalla e transparencës ose jotransparencës së produkteve, shërbimeve ose transaksioneve të sigurimit;
- kompleksitetin e produkteve, shërbimeve ose transaksioneve dhe
- vlera ose vëllimi i produkteve, shërbimeve ose transaksioneve.

(2) Faktorët e rrezikut që subjektet duhet të kenë parasysh kur përcaktojnë rreziqet që lidhen me kompleksitetin e një produkti, shërbimi ose transaksioni të caktuar sigurimi janë si më poshtë:

- shkalla e kompleksitetit të një transaksioni të caktuar dhe përfshirja e disa palëve ose vendeve, si dhe niveli i menjëhershmerisë në transaksione;
- fleksibiliteti i pagesës, shkalla në të cilën produktet ose shërbimet e sigurimit lejojnë pagesën nga palë të treta të paidentifikuara ose pranimin e pagesave të tepërta në rastet kur kjo nuk do të ishte rrjedha normale e transaksioneve;
- në rastet kur pritet pagesa nga të tretët, nëse subjekti është i njohur me identitetin e të tretëve;
- pagesën e primeve të larta ose të pakufizuara të sigurimit nga familjet ose një numër të konsiderueshëm pagesash të primeve të ulëta sigurimi;
- akses i lehtë në fondet e grumbulluara, për shembull, produkti i sigurimit lejon tërheqje të pjesshme ose shlyerje të parakohshme në çdo kohë, me kompensim ose kosto të kufizuar;
- blerja, produkti i sigurimit mund të tregtohet në tregun sekondar;
- anonimiteti, për shembull, produkti i sigurimit favorizon ose lejon anonimitetin e paguesit;
- nëse njësi ekonomike ka njohuri për rreziqet që lidhen me një produkt ose shërbim të caktuar të ri ose inovativ, veçanërisht kur ai përfshin përdorimin e teknologjive të reja ose metodave të pagesës.

(3) Faktorët e rrezikut që njësitë ekonomike duhet të marrin parasysh kur përcaktojnë rrezikun që lidhet me vlerën ose madhësinë e një produkti, shërbimi ose transaksioni të caktuar sigurimi janë si më poshtë:

- masën në të cilën produktet ose shërbimet janë të përqendruara në pagesat në para;
- ekzistenca e produkteve dhe shërbimeve që mundësojnë abonimin;
- masën në të cilën produktet ose shërbimet lehtësojnë ose inkurajojnë transaksione me vlerë të lartë;
- ekzistenca e disa kufizimeve në lidhje me vlerën maksimale të transaksionit ose nivelin e primit që do të kufizonte përdorimin e produkteve ose shërbimeve të sigurimit për qëllime të PP/FT-së;
- nëse primi një herë e kalon shumën prej 15.000 eurosh.

Faktorët e rrezikut që i referohen kanaleve të shpërndarjes (mënyra e dërgesës)

Neni 11

(1) Gjatë përcaktimit dhe identifikimit të rrezikut që lidhet me mënyrën se si i ofrohen klientit produktet ose shërbimet e sigurimit, subjekti është i detyruar të marrë parasysh rrezikun që lidhet me:

- masat që duhen marrë në situata kur klienti nuk është fizikisht i pranishëm gjatë dorëzimit të produktit ose shërbimit të sigurimit (shitje në distancë, për shembull nëpërmjet internetit nëse është aktivizuar, shitje me postë ose me telefon, pa mekanizma adekuat sigurie, si p.sh. nënshkrimet elektronike ose certifikatat elektronike të identifikimit);

- natyra e marrëdhënies ndërmjet ndërmjetësit dhe subjektit (p.sh. zinxhirë të gjatë ndërmjetësuesish, përdorimi i ndërmjetësve në rrethana të pazakonta, si distanca gjeografike e pashpjegueshme, etj.).

(2) Faktorët e rrezikut që subjektet marrin parasysh kur përcaktojnë rreziqet që lidhen me ofrimin e produkteve ose shërbimeve të sigurimit janë:

- prania e klientit gjatë identifikimit;

- përdorimi i një forme të caktuar mbrojtjeje gjatë zbatimit të një analize të thelluar të klientit në rast të mungesës së klientit;

- marrjen e masave për parandalimin e përfaqësimit të rremë dhe abuzimit të identitetit;

- zbatimin e masave për analizën e klientit, e cila është kryer nga një palë e tretë brenda të njëjtit grup në vend të subjektit;

- mbështetja e njësisë ekonomike në masat e analizës së klientit të kryera nga një palë e tretë që është pjesë e të njëjtit grup dhe që nuk do ta ekspozojë njësinë ekonomike ndaj një rreziku më të madh të PP/FT-së;

- masat që subjekti ka marrë për të siguruar që pala e tretë të jetë pjesë e të njëjtit grup që zbaton masat për analizën e klientëve sipas standardeve të Zonës Ekonomike Evropiane (ZEE) në përputhje me ligjin.

Neni 12

(1) Njësia ekonomike është e detyruar të peshojë faktorët e rrezikut sipas rëndësisë për një marrëdhënie të caktuar biznesi ose transaksion të rastit.

(2) Gjatë peshimit apo ponderimit të faktorëve të rrezikut, subjekti është i detyruar të sigurojë që:

- caktimi i peshimit nuk ndikohet në mënyrë të pajustificueshme vetëm nga një faktor;

- vlerësimi i rrezikut nuk kushtëzohet nga faktorë ekonomikë ose nga fitimi i njësisë ekonomike;

- peshimi nuk çon në një situatë në të cilën do të ishte e pamundur që çdo marrëdhënie biznesi të kategorizohej si rrezik mesatarisht i lartë ose i lartë;
- situatat e renditura në nenin 39 të LPPPFT-së, të cilat i referohen rrethanave që përfaqësojnë rrezik të mesëm ose të lartë, nuk mund të përjashtohen gjatë peshimit të klientit;
- rezultati i rrezikut që caktohet automatikisht mund të anulohet.

(3) Nëse subjekti e ka anuluar vlerësimin e rrezikut nga paragrafi (2) paragrafi (5) i këtij neni, ai është i detyruar ta dokumentojë në mënyrë të rregullt anulimin e vlerësimit.

(4) Subjekti duhet të jetë i sigurt se vlerësimi i rrezikut të caktuar pasqyron të kuptuarit e tij për rrezikun e PP/FT-së dhe do të jetë në gjendje që t'i vërtetojë të njëjtën gjë, nëse kjo i kërkohet nga Agjencia.

Kategorizimi i marrëdhënieve të biznesit dhe transaksioneve të realizuara

tek klientët

Neni 13

(1) Pas vlerësimit të rrezikut, subjekti është i detyruar të kategorizojë marrëdhëniet e biznesit dhe transaksionet e rastit, sipas shkallës së vlerësuar të rrezikut të PP/FT-së.

(2) Subjekti është i detyruar me akt të brendshëm të përcaktojë mënyrën e kategorizimit të rreziqeve sipas llojit dhe madhësisë së biznesit dhe llojeve të rreziqeve ndaj të cilave ai ekspozohet, në të paktën tri kategori: me rrezik të lartë, të mesme ose të ulët.

KAPITULLI V

MATRICA E VLERËSIMIT TË TË RREZIKUT TË PP/FT-SË NË NIVEL TË SUBJEKTIT

Neni 14

Gjatë përcaktimit të rëndësisë të faktorëve të rrezikut, subjekti jep të dhëna për elementë të veçantë brenda secilit faktor rreziku që duhet të analizohen në përputhje me udhëzimet e dhëna në këtë udhëzim, të cilat janë karakteristike për subjektin specifik.

KREU VI

MASA TË ANALIZËS TË KLIENTIT (analizë të thjeshtuar dhe të përforcuar të klientit)

Neni 15

(1) Subjekti është i detyruar të zbatojë masat e analizës së klientit të përcaktuara në nenin 15 të LPPPFT-së për ta ndihmuar atë të kuptojë më mirë rreziqet që lidhen me marrëdhëniet individuale të biznesit ose transaksionet e rastit.

(2) Subjektet zbatojnë çdo masë nga analiza e klientit dhe qëllimi i saj varet nga vlerësimi i rrezikut të klientit.

(3) Subjekti është i detyruar me akt të brendshëm të përcaktojë masat për analizë të klientit në përputhje me shkallën dhe llojin e rreziqeve PP/FT-së që ai ka përcaktuar. Gjatë përcaktimit të masave të analizës, subjekti është i detyruar të marrë parasysh masat e analizës të përcaktuara në këtë udhëzim dhe t'i zbatojë ato në mënyrë të vazhdueshme.

(4) Gjatë kryerjes së analizës së thjeshtuar të klientit, subjekti është i detyruar të zbatojë të gjitha masat për analizën e klientit të përcaktuara në nenin 15 dhe nenin 38 të LPPPFT-së.

(5) Masat e analizës së thjeshtuar që mund të aplikojnë subjektet përfshijnë, por nuk kufizohen në:

1. Adaptimi i kohës për të kryer analizën e klientit, për shembull në rastet kur produkti ose transaksioni i kërkuar i sigurimit ka karakteristika që kufizojnë përdorimin e produktit ose transaksionit për qëllimet e PP/FT-së:

a) duke verifikuar identitetin e klientit dhe/ose pronarit të vërtetë të klientit gjatë krijimit të marrëdhënies së biznesit ose

b) duke verifikuar identitetin e klientit dhe/ose të pronarit të ligjshëm të klientit kur transaksionet tejkalojnë kufirin e përcaktuar brenda vendit ose pas skadimit të një periudhe të arsyeshme kohore. Në një rast të tillë, subjekti duhet të sigurojë që:

- sa më sipër nuk e përjashton klientin nga kryerja e një analize të klientit në përputhje me ligjin;
- subjekti duhet të identifikojë dhe verifikojë identitetin e klientit dhe pronarit të vërtetë të klientit;
- pragu ose kufiri kohor është vendosur në një nivel mjaft të ulët;
- vendosi një sistem për zbulimin e tejkalimit të pragut të përcaktuar ose kornizës kohore të kufizimit;
- nuk vonon zbatimin e analizës së klientit në rast se mbledhja e një informacioni të tillë parashikohet me ligj ose akt nënligjor.

2. Adaptimi i sasisë së informacionit të mbledhur për identifikimin, verifikimin ose monitorimin e marrëdhënies së biznesit, për shembull:

a) verifikimi i identitetit bazuar në informacionin e marrë nga një dokument ose burim të dhënash të besueshëm ose

b) supozimin për natyrën dhe qëllimin e marrëdhënies së biznesit.

3. Rregullimi i cilësisë ose burimit të informacionit të mbledhur për të identifikuar, verifikuar ose monitoruar marrëdhënien e biznesit, për shembull:

a) pranimi i informacionit të marrë nga klienti në vend të një burimi të pavarur gjatë verifikimit të identitetit të pronarit të ligjshëm, nëse për arsye objektive nuk është e mundur të mblidhen informacione nga burime të pavarura ose

b) kur rreziku i lidhur me të gjitha aspektet e marrëdhënies së biznesit është shumë i ulët, duke u mbështetur në një burim fondesh për të përmbushur disa nga kërkesat e analizës së klientit, për

shembull, kur bëhet fjalë për fondet e dhëna si ndihmë shtetërore ose kur fondet transferohen nga një llogari në emër të klientit.

4. Rregullimi i dinamikës me të cilën përditësohet analiza e klientit dhe rishikohet marrëdhënia e biznesit, për shembull, vetëm pas një ngjarjeje të caktuar si p.sh. një kërkesë e klientit për të lidhur një kontratë për një produkt ose shërbim të ri sigurimi ose tejkalimi i kufirit të vendosur në një transaksion që nuk duhet të rezultojë në mospërditësimin e informacionit të analizës së klientit dhe

5. Rregullimi i dinamikës dhe intensitetit të monitorimit të transaksioneve, si për shembull monitorimi i transaksioneve vetëm mbi një kufi apo prag të caktuar që subjekti është i detyruar të vendosë në një nivel të arsyeshëm dhe vendosja e një sistemi për identifikimin e transaksioneve të lidhura, të cilat së bashku do ta kalonin atë prag.

(6) Informacioni që njësi ekonomike mbledh duke zbatuar masat e analizës së thjeshtuar të klientit duhet të ofrojë siguri të arsyeshme se vlerësimi i tij për një nivel të ulët rreziku në lidhje me marrëdhënien e biznesit ose transaksionin e rastit, është i justifikuar dhe do të jetë i mjaftueshëm që njësi ekonomike të sigurojë mjaftueshëm informacion në lidhje me natyrën e marrëdhënies së biznesit ose transaksioneve të rastit me qëllim identifikimin e transaksioneve të pazakonta ose të dyshimta.

(7) Subjekti nuk duhet të zbatojë masa të analizës së thjeshtuar kur ka arsye për të dyshuar për PP/FT për klientin, transaksionin, aktivet ose burimet, ose kur aplikohet një skenar me shkallë të lartë rreziku në lidhje me klientin, nëse është një rast kompleks dhe transaksion i pazakontë për të cilin ekziston detyrimi për të kryer analiza të zgjeruara sipas ligjit.

(8) Subjekti është i detyruar të zbatojë masa për analizë të zgjeruar të klientit në rastet e përcaktuara në nenin 33 të LPPPFT-së, me qëllim administrimin dhe reduktimin e rreziqeve që vijnë nga transaksionet me rrezik të lartë.

(9) Masat për analizë të zgjeruar të klientit zbatohen njëkohësisht me masat e rregullta për analizë të klientit.⁵

(10) Në situata me rrezik mesatarisht të lartë ose të lartë, subjekti, përveç analizës, duhet të zbatojë masat e mëposhtme të analizës së zgjeruar:

- sigurimi i të dhënave shtesë për klientin, vërtetimi i bazuar në më shumë se një burim të besueshëm dhe të pavarur;
- përditësimi i shpeshtë i dokumenteve dhe të dhënave për klientin;
- sigurimin e të dhënave shtesë për natyrën e marrëdhënieve të biznesit dhe transaksioneve të klientit;
- sigurimin e të dhënave shtesë për burimin e fondeve dhe burimin e pasurisë së klientit (të dhënat e punësimit, të ardhurat e rregullta, të ardhurat e jashtëzakonshme, trashëgimia etj.);
- sigurimin e informacionit për arsyen e transaksioneve të planifikuara ose të ekzekutuara,
- sigurimin e miratimit nga menaxhmenti i lartë për krijimin e një marrëdhënieje të re ose të vazhdueshme biznesi dhe
- monitorim i zgjeruar i marrëdhënieve të biznesit.

(11) Subjekti është i detyruar të dokumentojë zbatimin e masave të analizës së zgjeruar dhe atë dokumentacion ta vërë në dispozicion të organeve mbikëqyrëse.

Masat e zgjeruara të analizës që zbatohen

për titullarët e funksioneve publike

Neni 16

(1) Subjektet që kanë vërtetuar se klienti ose pronari i ligjshëm i klientit është bartës i një funksioni publik, janë të detyruar të:

- të marrin masat e duhura në pajtim me nenin 42 paragrafi (2) dhe (3);
- të përcaktonjë burimin e fondeve dhe burimin e pasurisë së klientit - titullar i një funksioni publik dhe/ose pronari real që është bartës i një funksioni publik. Me rastin e vendosjes së një marrëdhënie biznesi me një klient - bartës i postit publik të plotësohet - Deklarata për titullar të funksionit publik në një formular të veçantë;
- të marrin miratimin nga menaxhmenti i lartë për krijimin ose vazhdimin e një marrëdhënie biznesi me një person të caktuar që është bartës i postit publik ose një klient, pronari i vërtetë i të cilit është bartës i postit publik (për të plotësuar një kërkesë për miratim për krijimin ose vazhdimin e një marrëdhënie biznesi me poste të titullarëve të funksioneve publike, me të dhëna për një person që është deklaruar pozitivisht si titullar publik);
- Personi/punonjësi i autorizuar në departamentin e PPPFT-së për të kryer një kontroll të klientit me statusin e titullarit të postit publik në faqen e Komisionit Shtetëror Kundër Korrupsionit, për të siguruar prova të rezultateve të marra dhe për ta ruajtur atë në mënyrë elektronike, përveç kësaj, nëse ka një mospërputhje/mosrakordim të të dhënave, kërkimi i klientit në internet vazhdon në motorë të tjerë të besueshëm kërkimi për të siguruar të dhëna të sakta dhe për të konfirmuar të dhënat në dispozicion të subjektit;
- të zbatohen masa të përforcuara për monitorimin e vazhdueshëm të transaksioneve dhe rreziqeve që lidhen me marrëdhëniet e biznesit dhe monitorimin e vazhdueshëm të marrëdhënieve të biznesit, ndërkohë që dinamika e monitorimit duhet të jetë në përputhje me nivelin e lartë të rrezikut që rrjedh nga marrëdhënia e biznesit;
- të identifikohen transaksione të pazakonta dhe të rishikojnë rregullisht të gjithë informacionin e disponueshëm për të siguruar që çdo informacion i ri që mund të ndikojë në vlerësimin e rrezikut mund të identifikohet në kohën e duhur.

(2) Masat nga paragrafi (1) alineja 2 e këtij neni varen nga shkalla e rrezikut të lidhur me marrëdhëniet afariste ose transaksionet e rastit. Kur rreziku që lidhet me marrëdhëniet e biznesit ose transaksionet e herëpashershme me titullarët e funksioneve publike është veçanërisht i lartë, subjekti

është i detyruar të kontrollojë burimin e fondeve dhe pasurinë bazuar në të dhëna, dokumente ose informacione të besueshme dhe të pavarura.

(3) Subjekti është i detyruar me akt të brendshëm të përcaktojë se cili nivel i menaxhmentit të lartë do të jetë kompetent për miratimin nga paragrafi (1) alinea 3 e këtij neni. Personi drejtues duhet të jetë në një pozicion mjaft të lartë dhe të ketë kompetenca mbikëqyrëse dhe vendimmarrëse për çështje që ndikojnë drejtpërdrejt në profilin e rrezikut të njësisë ekonomike. Kur vendos për miratimin nga paragrafi (1) alinea 3 e këtij neni, personi do të marrë parasysh shkallën e rrezikut të PP/FT-së ndaj të cilit do të ekspozohet subjekti nëse krijon ose vazhdon marrëdhënien e biznesit dhe aftësinë për të menaxhuar në mënyrë efektive këtë rrezik.

(4) Subjekti është i obliguar t'i zbatojë të gjitha masat nga paragrafi (1) i këtij neni për personat që ushtrojnë funksione publike dhe për anëtarët e familjes së tyre dhe bashkëpunëtorët e afërt të njohur të personave nga neni 2 paragrafi 39 i LPPPF-së, si dhe për të rregulluar masën e këtyre masave në përputhje me rrezikun.

Masat e zgjeruara të analizës që zbatohen

për klientët nga vendet me rrezik të lartë

Neni 17

(1) Gjatë kryerjes së transaksioneve me persona fizikë ose juridikë që janë të themeluar ose janë rezidentë të një vendi me rrezikshmëri të lartë, si dhe në të gjitha situatat e tjera me rrezikshmëri të lartë, subjekti është i detyruar me akt të brendshëm të përcaktojë masat e analizës së zgjeruar të përshtatshme për një situatë të caktuar me rrezik të lartë.

(2) Lloji i duhur i analizës së zgjeruar, duke përfshirë sasinë e informacionit shtesë të kërkuar dhe mbikëqyrjen e zgjeruar të zbatuar, duhet të varet nga arsyeja për të cilën një transaksion i caktuar rastësor ose një marrëdhënie e caktuar biznesi është kategorizuar si me rrezik të lartë.

(3) Për të gjitha rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, subjekti nuk është i obliguar t'i zbatojë të gjitha masat për analizë të zgjeruar nga paragrafi (4) i këtij neni. Në situata të caktuara me rrezik të lartë, mund të jetë e mjaftueshme të fokusohemi në rritjen e mbikëqyrjes së vazhdueshme gjatë gjithë jetëgjatësisë së marrëdhënies së biznesit.

(4) Me rastin e përcaktimit të masave për analizë të zgjeruar nga paragrafi (1) i këtij neni, subjekti duhet të ketë parasysh sa vijon:

1. rritjen e vëllimit të informacionit që mblidhet për qëllimet e analizës, duke përfshirë informacionin në lidhje me natyrën e marrëdhënies së biznesit, në mënyrë që subjekti të jetë në gjendje të përcaktojë se

natyra dhe qëllimi i marrëdhënies së biznesit është legjitim, në mënyrë që të të jetë në gjendje të krijojë një profil të plotë rreziku të klientit, si p.sh.

a) numrin, madhësinë dhe dinamikën e realizimit të transaksioneve të pritshme për çdo llogari, në mënyrë që njësia ekonomike të mund të perceptojë devijime që mund të shkaktojnë dyshime dhe, për rrjedhojë, të kërkojë dëshmi dhe dokumentacion nga klienti,

b) arsyen pse klienti kërkon një produkt ose shërbim të caktuar sigurimi, veçanërisht kur nuk është e qartë pse nevojat e klientit nuk mund të plotësohen në një mënyrë tjetër ose në një vend tjetër,

c) destinacionin e fondeve,

ç) natyrën e veprimtarisë së biznesit të klientit ose pronarit real të tij, në mënyrë që njësia ekonomike të kuptojë më lehtë natyrën e mundshme të marrëdhënies së biznesit.

2. Rritja e cilësisë së informacionit të mbledhur për qëllime të analizës së klientit për të verifikuar identitetin e klientit ose pronarit përfitues të klientit, duke përfshirë:

a) vendosjen e kërkesës që pagesa e parë të bëhet përmes një llogarie të hapur në emër të klientit në një bankë në Republikën e Maqedonisë së Veriut ose në një shtet anëtar të BE-së ose në një vend të tretë në të cilin zbatohen masat e njëjta ose ekuivalente të përcaktuara nga LPPPFT

b) verifikimin që pasuria e klientit dhe fondet e përdorura në marrëdhënien e biznesit nuk kanë origjinë nga veprimtari kriminale dhe se burimi i pasurisë dhe burimi i fondeve janë në përputhje me njohuritë e subjektit për klientin dhe natyrën e marrëdhënies së biznesit. Në raste të caktuara, kur rreziku i lidhur me marrëdhënien e biznesit është veçanërisht i lartë, verifikimi i burimit të aktiveve dhe burimit të fondeve mund të jetë masa e vetme e përshtatshme për zbutjen e rrezikut.

3. Rritja e shpeshtësisë së monitorimit në mënyrë që njësia apo subjekti ekonomik të sigurohet se mund të menaxhojë rrezikun që lidhet me marrëdhëniet individuale të biznesit ose të arrijë në përfundimin se marrëdhënia e biznesit nuk korrespondon më me vullnetin e njësisë ekonomike për të marrë rrezik, si dhe që njësia ekonomike të marrë të jetë në gjendje të identifikojë transaksionet që kërkojnë hetim të mëtejshëm, duke përfshirë:

a) rritjen e shpeshtësisë së rishikimit të marrëdhënieve të biznesit për të përcaktuar ndryshimet e mundshme në profilin e rrezikut të klientit dhe aftësinë e njësisë ekonomike për të vazhduar administrimin e këtij rreziku;

- b) marrjen e pëlqimit të drejtuesve të lartë për të krijuar ose vazhduar një marrëdhënie biznesi, në mënyrë që të sigurohet që drejtimi i lartë është i vetëdijshëm për rreziqet ndaj të cilave është i ekspozuar njësia ekonomike dhe mund të marrë një vendim të përshtatshëm për aftësinë për të menaxhuar atë rrezik;
- c) rishikimin më të shpeshtë të marrëdhënies së biznesit për të siguruar që të gjitha ndryshimet në profilin e rrezikut të klientit do të identifikohen, vlerësohen dhe, nëse është e nevojshme, do të merren masat e nevojshme;
- d) të kryejë monitorim më të shpeshtë ose më të detajuar të transaksioneve për të identifikuar ndonjë transaksion të pazakontë ose të papritur që mund të ngrejë dyshime për PP/FT-në. Monitorimi i transaksioneve sipas nevojës mund të përfshijë përcaktimin e destinacionit të fondeve ose arsyet për kryerjen e transaksioneve të caktuara.

KAPITULLI VII

REFUZIMI I NJË MARRËDHËNIE BIZNESI DHE REALIZIMI I TRANSAKSIONIT

Neni 18

(1) Nëse subjekti ekonomik nuk mund të ndërmarrë masat për analizën e klientit nga neni 15 i LPPPFT-së ose nuk është i sigurt se qëllimi dhe natyra e marrëdhënies së biznesit janë legjitime, ose nëse vlerëson se nuk mund të trajtojë në mënyrë efektive rrezikun dhe se do të mund të përdoret për qëllimet e PP/FT-së, nuk duhet të krijojë një marrëdhënie biznesi ose të kryejë transaksionin.

(2) Për çështjet që kanë të bëjnë me sigurimin e jetës, lejohet konfirmimi i identitetit të klientit, autorizuesit ose pronarit të vërtetë të policës, pasi të jetë vendosur marrëdhënia e biznesit. Në këtë rast, verifikimi i identitetit duhet të kryhet përpara ose gjatë ushtrimit të të drejtave që rrjedhin nga kontrata e sigurimit të jetës.

(3) Kur ekziston tashmë një marrëdhënie biznesi për të cilën subjekti nuk mund të zbatojë masat e përcaktuara në nenin 15 të LPPPFT-së, shoqëria e sigurimit të jetës është e detyruar të paktën dy herë në vit të ndërmarrë veprimet e duhura për përditësimin e të dhënave dhe zbatimin e masave të specifikuar nëpërmjet dërgimit të njoftimit tek klienti. Për marrëdhënien e deklaruar të biznesit, shoqëria e sigurimit të jetës është e detyruar të shtyjë transaksionin që ka të bëjë me shfrytëzimin e të drejtave nga kontrata (blerje, kredi, eksperiencë etj.) derisa të mundësohet zbatimi i nenit 15 të LPPPFT-së. Kur ekziston tashmë një marrëdhënie biznesi për të cilën shoqëria e sigurimit të jetës nuk mund të zbatojë masat e përcaktuara në nenin 15 të LPPPFT-së, sepse ekziston dyshimi i bazuar se qëllimi dhe natyra e marrëdhënies së biznesit nuk janë në përputhje me këtë ligj, atëherë shoqëria e sigurimit të jetës, për shkak të pamundësisë së ndërprerjes së marrëdhënies afariste, gjegjësisht kontratës së sigurimit, është e detyruar që për këtë të njoftojë Drejtorinë dhe Agjencinë, si transaksion të dyshimtë.

(4) Subjekti është i detyruar me akt të brendshëm (Program për parandalimin e PP/FT-së ose Vlerësim të Riskut) të përcaktojë shkallën e vendimmarrjes për vendosjen ose shtyrjen e marrëdhënies afariste, ndalimin e kryerjes së një transaksioni ose ndalimin e ekzekutimit të transaksioneve, si dhe të caktojë afatin nga paragrafi 3 i këtij neni.

(5) Subjekti ka detyrimin të identifikojë përfituesin e policës së sigurimit të jetës ku dihet dhe specifikohet emri i përfituesit, por edhe kur emri i përfituesit nuk është i përcaktuar në policën e sigurimit të jetës, por është përcaktuar marrëdhënia e tij me të siguruanin.

(6) Subjekti ka detyrimin të identifikojë përfituesin e policës së sigurimit të jetës si një faktor rreziku përkatës gjatë përcaktimit të vlerësimeve të rrezikut, pra është e nevojshme të futet një monitorim i zgjeruar duke identifikuar dhe verifikuar identitetin e pronarit të vërtetë të përfituesit të sigurimit në kohën e pagesës së dëmit në rastet kur subjekti konstaton se përfituesi që është person juridik ose trust përfaqëson një rrezik të lartë të PP/FT-së.

KAPITULLI VIII

MONITORIMI, RISHIKIMI DHE MBAJTJA E EVIDENCËS PËR VERËSIMIN E RREZIKUT

Neni 19

(1) Subjekti është i detyruar të rishikojë vlerësimet e tij të rrezikut (të paktën një herë në vit) nga PP/FT-ja lidhur me marrëdhëniet individuale të biznesit dhe transaksionet e rastit, si dhe faktorët mbi të cilët ato bazohen për të siguruar -datimin dhe rëndësinë e vlerësimeve të tij të rrezikut nga PP/FT-ja.

(2) Subjekti është i detyruar të vlerësojë informacionin e mbledhur në kuadër të mbikëqyrjes së vazhdueshme të marrëdhënieve afariste dhe të shqyrtojë nëse ato kanë ndikim në vlerësimin e rrezikut.

(3) Subjekti duhet të sigurojë sisteme dhe kontrolle për të identifikuar rreziqet e PP/FT-së kur ato ndodhin dhe të vlerësojë këto rreziqe dhe nëse është e nevojshme t'i përfshijë ato në vlerësimet e tij në kohën e duhur.

(1) Sistemet dhe kontrollet nga paragrafi (3) i këtij neni përfshijnë:

(1) Системите и контролите од став (3) на овој член вклучуваат:

1. Процес на редовно разгледување на добиените информации со цел да се идентификуваат трендовите и новите спорни прашања поврзани со одделните деловни односи и со работењето на субјектот:

1. Procesin e rishikimit të rregullt të informacionit të marrë me qëllim identifikimin e tendencave dhe çështjeve të reja të diskutueshme që lidhen me marrëdhëniet individuale të biznesit dhe funksionimin e njësisë ekonomike:

a) rishikimin e rregullt të raporteve të medias që kanë lidhje me sektorin ekonomik dhe fushat ku subjekti punon në mënyrë aktive;

b) shqyrtimin e rregullt të paralajmërimeve dhe raporteve të organeve përgjegjëse për zbatimin e LPPPFT-së;

c) subjekti të sigurojë që ai është në dijeni të ndryshimeve në paralajmërimet për veprimtari terroriste dhe regjimit të sanksioneve menjëherë pas shfaqjes së tyre;

ç) njoftimet e lëshuara nga organet kompetente.

2. Procesi për mbledhjen dhe rishikimin e informacionit në lidhje me rreziqet që lidhen me produktet e reja të sigurimit:

a) bashkëpunimi me përfaqësues nga sektorë të tjerë dhe organe kompetente (p.sh. tryeza të rrumbullakëta, konferenca dhe ofruesit e shërbimeve arsimore) dhe marrëveshjet që rregullojnë dhënien e informacionit ose gjetjeve të personave përkatës;

b) vendosjen e etikës së biznesit për shkëmbimin e informacionit brenda subjektit.

(5) Subjekti është i detyruar të harmonizojë vlerësimin e rrezikut me vlerësimin kombëtar të rrezikut si dhe me aktet, dokumentet dhe informacionet e tjera të publikuara nga autoritetet mbikëqyrëse kompetente nga neni 151 i LPPPFT.

(6) Në kuadër të sistemit të kontrollit, subjektet janë të detyruara të bëjnë përditësim të rregullt të vlerësimit të rrezikut dhe të përcaktojnë dinamikën e zbatimit të vlerësimit të ardhshëm të rrezikut.

(7) Në rast të rreziqeve të reja ose rritjes së atyre ekzistuese, subjekti është i detyruar të përditësojë vlerësimin e rrezikut dhe të mbajë shënime gjatë vitit për çështjet që mund të ndikojnë në vlerësimin e rrezikut, siç janë raportet e brendshme për transaksionet e dyshimta, mospërputhjet dhe informacionet, të marrë nga punonjësit që punojnë me klientët (front office).

(8) Subjekti është i detyruar t'i përshtatë të gjitha ndryshimet në vlerësimin e rrezikut dhe masat shoqëruese për analizën e klientit në mënyrë proporcionale dhe të përshtatshme me procedurën e vendosur për vlerësimin e rrezikut të PP/FT.

(9) Subjekti është i detyruar të sigurojë që sistemet e tij të administrimit dhe kontrollit të rrezikut, veçanërisht ato që kanë të bëjnë me zbatimin e analizës së duhur të klientit, të jenë efektive dhe në proporcion me rrezikun.

(10) Subjekti është i detyruar me akt të brendshëm (Programi për parandalimin e PP/FT-së) të parashikojë mbajtjen e evidencës dhe dokumentacionin e vlerësimit të rrezikut të marrëdhënieve afariste dhe të gjitha ndryshimet në vlerësimin e rreziqeve.

(11) Subjekti është i detyruar të japë informacion të mjaftueshëm për t'u siguruar që ka identifikuar të gjithë faktorët përkatës të rrezikut dhe, nëse është e nevojshme, të sigurojë masa shtesë gjatë analizës së klientit për të marrë një pasqyrë të plotë të rrezikut të lidhur me një marrëdhënie të caktuara biznesi dhe transaksione të rastit.

KAPITULLI IX SISTEMI I NJOFTIMIT

Neni 20

(1) Raportet mbi rrezikun e PP/FT-së duhet të paktën të përmbajnë informacion mbi:

- kontrollin e kryer të subjektit;
- aktivitete të rregullta për parandalimin e PP/FT-së;
- trajnimet e kryera nga personi i autorizuar, si dhe prezenca e tij në seminare dhe trajnime;
- vendosjen e marrëdhënie të biznesit me klientët që nuk janë fizikisht të pranishëm në momentin e lidhjes ose kryerjes së marrëdhënies afariste;
- klientët me të cilët marrëdhënia e biznesit zhvillohet përmes përdorimit të teknologjive të reja dhe në zhvillim;
- vendosjen ose vazhdimin e marrëdhënieve të biznesit me bartësit e funksioneve publike;
- pjesën tjetër të klientëve që iu nënshtruan analizave të zgjeruara në periudhën raportuese dhe
- numrin e transaksioneve të dyshimta ose aktiviteteve të klientëve të raportuar në administratë, si dhe të atyre që u vendos të mos raportohen.

(1) Subjekti është i detyruar që në aktet e tij të brendshme të përcaktojë llojin e informacionit dhe shpeshtësinë e dorëzimit të tij tek organet e subjektit.

(2)

3) Subjekti (Shoqëria e Sigurimeve të Jetës) në përputhje me nenin 64 paragrafi (5) të LPPPFT njofton Drejtorinë për të dhënat e mbledhura për:

- për policat e lidhura të sigurimit të jetës me pagesë të primit për policat e sigurimit të jetës në shumë të barabartë ose më të madhe se 15.000 euro dhe pagesë në bazë të shlyerjes, huasë ose përvojës së mbijetesës, ose më të madhe se 15.000 euro në kundërvlerë në denarë sipas kursit mesatar të Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë së Veriut në ditën e lidhjes së policës së sigurimit, gjegjësisht në ditën kur bëhet pagesa, përveç kontratave të sigurimit të jetës pa komponent kursimi, gjegjësisht pa komponent investues dhe
- për policat e sigurimit të jetës të lidhura nga titullari i një funksioni publik, pavarësisht nga vlera e shumës së siguruar, me përjashtim të kontratave të sigurimit të jetës pa përbërës kursimi, pra pa komponent investimi.

KAPITULLI IX SISTEMI I KONTROLLIT TË BRENDSHËM

Neni 21

(1) Subjekti është i detyruar të kryejë kontroll të brendshëm mbi zbatimin e masave dhe veprimeve për PPPFT-në, të paktën një herë në vit, në vitin aktual për vitin paraprak, në pajtim me nenin 69 të Ligjit për PPPFT-në, përmes krijimit të procedurave të duhura të kontrollit të brendshëm që do të mundësojnë përfshirjen e procesit të menaxhimit të rrezikut të PP/FT-së në procesin e përgjithshëm të menaxhimit të të gjitha rreziqeve.

(2) Kontrolli i brendshëm i menaxhimit të rrezikut të PP/FT-së është pjesë përbërëse e sistemit të përgjithshëm të kontrollit të brendshëm, i krijuar në nivel të të gjithë subjektit.

(3) Për nevojat e sistemit të kontrollit të brendshëm në fushën e menaxhimit të rrezikut të PP/FT-së, subjekti është i detyruar të krijojë:

- rakordimin e veprimitarisë me rregulloret dhe kërkesën nga punonjësit për përmbushjen e standardeve të larta profesionale;
- procedurat dhe rregullat për monitorimin e procesit të menaxhimit të rrezikut të PP/FT-së;
- raportin për kontrollin e brendshëm të kryer mbi zbatimin e masave dhe veprimeve për parandalimin e PP/FT-së;
- trajnimin e vazhdueshëm të punonjësve në subjekt në fushën e parandalimit të PP/FT-së, të subjekteve indirekte - persona fizikë dhe të personit përgjegjës për LPP/LFT në subjektet indirekte - persona juridikë;
- një plan për trajnim të përhershëm të punonjësve në subjekt në fushën e parandalimit të PP/FT, të subjekteve indirekte - persona fizikë dhe të personit përgjegjës për LPP/LFT në subjekte indirekte - persona juridikë, i cili parasheh realizimin e të paktën dy trajnimeve gjatë vitit;
- kontroll të brendshëm që do të testojë funksionimin e sistemit.

(4) Kontrolli i brendshëm i subjektit duhet të vlerësojë zbatimin efikas të masave dhe veprimeve për parandalimin e PP/FT-së.

(5) Subjekti është i detyruar të sigurojë personel adekuat të kontrollit të brendshëm me persona që kanë njohuri adekuate për parandalimin e PP/FT-së dhe të mundësojë trajnimin e tyre për të gjitha zhvillimet e reja që kanë të bëjnë me standardet ndërkombëtare dhe rregulloret kombëtare për parandalimin e PP/FT-së.

AUDITIMI

Neni 22

- (1) Subjekti që ka detyrimin të krijojë një departament të veçantë në përputhje me ZSPFFT, parashikon një funksion të pavarur auditimi për zbatimin, testimin e të gjithë sistemit të brendshëm për PPPFT-në, me periodicitet, dinamikë dhe mbulim në varësi të madhësisë dhe natyrës të veprimtarisë së subjektit.
- (2) Punonjësit e subjektit, veçanërisht personi i autorizuar për PPPFT-në dhe/ose zëvendësi i tij dhe punonjësit e departamentit të PPPFT-së janë të detyruar të japin informacione, shpjegime dhe dokumente të duhura, në mënyrë që auditimi të kryejë pa probleme testimin.

KAPITULLI X

MARRËVESHJE BASHKËPUNIMI

Detyrimet e subjekteve indirekte

Neni 23

(1) Subjektet indirekte nga neni 1 paragrafi (3) i këtij udhëzimi obligohen që në bashkëpunim me subjektet nga neni 1 paragrafi (2) i këtij udhëzimi t'i zbatojnë masat për parandalimin e PP/FT-së.

(2) Mënyra e bashkëpunimit rregullohet në mënyrë të detajuar në marrëveshjet e bashkëpunimit dhe nëpërmjet ndërmarrjes së masave të bashkërenditura të subjekteve indirekte me subjektet, ndërsa kërkesat nga LPPPFT-ja dhe ky manual do të zbatohen plotësisht, përmes procesit ku do të bëhet analiza e klientëve para lidhjes së kontratës së sigurimit.

(3) Me rastin e lidhjes së marrëveshjeve të bashkëpunimit me subjektet indirekte, subjektet duhet të përcaktojnë qartë detyrimet dhe përgjegjësitë e subjekteve indirekte nga aspekti i zbatimit të LPPPFT-së dhe këtij manuali, dhe në veçanti:

- të respektohen të drejtat dhe detyrimet për parandalimin e PP/FT-së;
- të ndjekin risitë në rregulloret dhe standardet ndërkombëtare për parandalimin e PP/FT-së;
- të ndjekë trajnimet në fushën e parandalimit të PP/FT-së të organizuara nga subjekti (zbatimi i të paktën dy trajnimeve gjatë vitit);
- të organizojë trajnime një herë në vit nga personi i autorizuar i subjektit indirekt për të gjithë punonjësit dhe bashkëpunëtorët e subjektit indirekt dhe
- të plotësojë dhe nënshkruajë Formularin e Vlerësimit të Riskut nga aspekti i kontrollit të zbatimit të masave dhe veprimeve për parandalimin e PP/FT-së, analiza e të cilit bëhet më tej nga subjekti.

(4) Subjektet indirekte në bashkëpunim me subjektin do të bëjnë vlerësimin e rreziqeve të PP/FT-së. Subjekti është i detyruar t'i sigurojë subjektit indirekt të gjithë mbështetjen dhe orientimin profesional dhe teknik gjatë zbatimit të vlerësimit të rreziqeve të këtij paragrafi.

(5) Subjektet indirekte që janë persona juridikë janë të detyruar të zhvillojnë dhe zbatojnë një program për reduktimin dhe menaxhimin efektiv të rrezikut të identifikuar të PP/FT-së, i cili do të jetë në përputhje me rreziqet e përcaktuara dhe detyrimet e përcaktuara sipas marrëveshjes së bashkëpunimit me entitetin.

(6) Subjektet indirekte që janë persona juridikë do ta bëjnë analizën e klientëve në bashkëpunim me subjektin, ndërsa personat indirekt që janë persona juridikë duhet të sigurojnë të gjitha dokumentet dhe

deklaratat e nevojshme nga klienti, si dhe të plotësojnë vetë formularët e nevojshëm. kompanitë e sigurimit të jetës, dhe analiza më e thellë bëhet nga subjekti dhe mbahet nga subjekti.

(7) Shoqëritë e brokerimit të sigurimeve që janë subjekte dhe subjektet indirekt që janë persona juridikë janë të detyruar të bëjnë identifikimin e pronarit të ligjshëm të personit juridik që paraqitet si kontraktues i sigurimit, si dhe të plotësojnë dokumentacionin përkatës në mënyrën e përcaktuar me marrëveshjen e bashkëpunimit me subjektin në përputhje me këtë udhëzim dhe t'ua dorëzojë subjekteve - shoqërive të sigurimit të jetës, për të mundësuar analizën e duhur të klientit dhe vlerësimin e rrezikut nga ana e subjektit.

(8) Shoqëritë e sigurimit të jetës do të zbatojnë të gjitha njoftimet dhe dorëzimin e të dhënave dhe informacioneve në Drejtori, për të gjitha kontratat e sigurimit të jetës të lidhura me ndërmjetësimin e subjekteve – SHBS (OBD) dhe subjekteve indirekte.

(9) Obligimet për raportimin e një transaksioni të dyshimtë në administratë, të konstatuara nga subjektet dhe subjektet indirekte, i marrin përsipër shoqëritë e sigurimit të jetës. Për zbatimin e këtij detyrimi, subjektet dhe subjektet indirekte janë të detyruara të paraqesin analizën dhe dokumentacionin përkatës pranë shoqërive të sigurimit të jetës, brenda afatit të parashikuar ligjor për raportimin e një transaksioni të dyshimtë.

(10) Subjektet indirekte, në përputhje me këtë udhëzim, të gjithë dokumentacionin për të cilin janë përgjegjës për marrjen dhe/ose përpilimin e marrëveshjes së bashkëpunimit me subjektin duhet t'ia dorëzojnë subjektit (Shoqëritë e Sigurimit të Jetës), i cili më pas e ruan atë në përputhje me ligjin, detyrimet dhe sipas kërkesës janë të detyruar t'ia dorëzojnë subjekteve indirekte.

(11) Subjektet indirekte që janë persona juridikë janë të obliguar të caktojnë një person përgjegjës për parandalimin e PP/FT-së, me ç'rast ai person ka për obligim të komunikojë me personat përgjegjës për parandalimin e PP/FT-së në subjekt, si dhe si t'i dërgojë atij procesin që kryhet brenda subjekteve indirekte.

(12) Personi përgjegjës për parandalimin e PP/FT-së në subjektet indirekte që janë persona juridikë është i obliguar që një herë në vit të kontrollojë zbatimin e procesit për parandalimin e PP/FT-së dhe të njoftojë organin drejtues të subjekteve indirekte. (bordi mbikëqyrës ose anëtarët joekzekutivë të një bordi të drejtorëve).

(13) Subjektet, kur kryejnë trajnime të rregullta të punonjësve për zbatimin e masave dhe veprimeve të përcaktuara në Kodin e Punës, janë të detyruar të përfshijnë në trajnim subjektet indirekte që janë persona fizikë, si dhe personin përgjegjës për parandalimin e PP/FT-së nga subjektet indirekte që janë persona juridikë.

(14) Një herë në vit, Agjencia do t'i informojë subjektet për listën e subjekteve indirekte për kriterin - përqindjen e pjesëmarrjes së PSHB-së për sigurimin e jetës në PSHB-në totale të kompanisë që nga dhjetori i vitit paraprak. Subjekte indirekte, konsiderohen ato shoqëri brokerimi të sigurimeve që janë krijuar rishtazi dhe për të cilat nuk mund të zbatohet kriteri "përqindja e pjesëmarrjes së PSHB-së për sigurimin e jetës në totalin e PSHB-së së shoqërisë, nga dhjetori i një viti më parë".

(15) Subjektet në baza të rregullta, jo më vonë se një muaj nga lista e pranuar e subjekteve indirekte nga Agjencia, përditësojnë marrëveshjen e bashkëpunimit me subjektet indirekte.

(16) Subjekti që ka nënshkruar marrëveshjen e bashkëpunimit me subjektin indirekt është gjithashtu përgjegjës për të gjitha përgjegjësitë dhe respektimin e detyrimeve të këtij udhëzimi dhe LPPPFT-së të subjekteve indirekte, si dhe në lidhje me parandalimin e PP/FT-së.

KREU XI

Monitorimi off-site dhe vlerësimi i rrezikut

Neni 24

(1) Agjencia kryen monitorim vjetor off-site dhe vlerësim të rrezikut në fushën e parandalimit të PP/FT-së të secilit subjekt, përkatësisht subjektit indirekt.

(2) Vlerësimin nga paragrafi (1) i këtij neni Agjencia e bën përmes analizës së përgjigjeve të secilit subjekt, përkatësisht subjekt indirekt, të pyetësorit të përgatitur nga Agjencia.

(3) Subjektet dhe subjektet indirekte obligohen një herë në vit që në mënyrë adekuate dhe saktë ta plotësojnë pyetësin nga paragrafi (2) i këtij neni, të cilin Agjencia ua dërgon të gjitha subjekteve dhe subjekteve indirekte në mënyrën dhe formën e përcaktuar nga Agjencia.

(4) Përveç pyetësorit nga paragrafi (2), Agjencia për qëllime të mbikëqyrjes mbi masat e marra për PPPFT-në mund të kërkojë nga subjektet/subjektet indirekte të dhëna, informacione dhe statistika të tjera.

MASAT KUFIZUESE

Neni 25

(1) Subjektet janë të detyruara të zbatojnë Ligjin për masat kufizuese.

(2) Subjektet dhe subjektet indirekte në lidhje me Ligjin për Masat Kufizuese kanë detyrimin të regjistrohen në Ueb Platformën Kufizuese të Drejtorisë, të aktivizojnë profilin nga Administrata dhe të kontrollojnë klientët në listën e konsoliduar të përditësuar të BE-së dhe KB-së për monitorim, të publikuar në ueb faqen e Drejtorisë dhe kontrolli të regjistrohet si i kryer në Formularin e Vlerësimit të Riskut.

KAPITULLI XIII

DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Harmonizimi i kontratave

Neni 26

Kontratrat që shoqëritë e sigurimit të jetës kanë lidhur me shoqëritë e brokerimit të sigurimeve, shoqëritë e përfaqësimit të sigurimeve dhe personat fizikë – agjentë/përfaqësues sigurimesh, duhet të jenë në përputhje me përcaktimet e këtij udhëzimi brenda dy muajve nga data e hyrjes në fuqi të këtij manuali.

Shfuqizimi i rregulloreve

Neni 27

Me hyrjen në fuqi të këtij Manuali, shfuqizohet Manuali për bërjen e vlerësimit të rrezikut të PP/FT-së për subjektet nën mbikëqyrjen e Agjencisë të Mbikëqyrjes të Sigurimeve “Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut” nr.168/2021.

Hyrja në fuqi

Neni 28

Ky udhëzim hyn në fuqi një ditë pas publikimit në “Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut”.

Nr.
Viti

Kryetari i Këshillit të Ekspertëve
Kërste Shajnoski

Shtojca 1: Formular për vlerësimin e rrezikut